

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра міжнародного та європейського права

ПРАВО РАДИ ЄВРОПИ ТА ПРАКТИКА ЄСПЛ

Навчально-методичний посібник

Одеса
Фенікс
2023

УДК 341.176(4)(073)
П685

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 2 від 19.12.2022 р.)*

Укладачі:

Форманюк В. В. – кандидат юридичних наук, доцент;
Харитонов Р. Ф. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «Одеська юридична академія»;
Акіменко Ю. Ю. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «Одеська юридична академія»;
Пасечник О. В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «Одеська юридична академія»;
Канєнберг-Сандул О. К. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «Одеська юридична академія»;
Федорова Т. С. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «Одеська юридична академія»;
Гребенюк Д. О. – асистент кафедри міжнародного та європейського права НУ «Одеська юридична академія».

За редакцією Х. Н. Бехруза – д.ю.н., професора, завідувача кафедри міжнародного та європейського права НУ «Одеська юридична академія».

Рецензенти:

Хендель Н. В. – к.ю.н., доцент, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету;
Качурінер В. Л. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету.

Право Ради Європи та практика ЄСПЛ : навч.-метод. посіб. /
П685 укл.: В. В. Форманюк, Р. Ф. Харитонов, Ю. Ю. Акіменко, О. В. Пасечник, О. К. Канєнберг-Сандул, Т. С. Федорова, Д. О. Гребенюк ;
за ред. Х. Н. Бехруза ; НУ «Одеська юридична академія». – Одеса :
Фенікс, 2023. – 120 с.

ISBN 978-966-928-866-0

УДК 341.176(4)(073)

ISBN 978-966-928-866-0

© В. В. Форманюк, Р. Ф. Харитонов,
Ю. Ю. Акіменко, О. В. Пасечник,
О. К. Канєнберг-Сандул,
Т. С. Федорова, Д. О. Гребенюк, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА РАДИ ЄВРОПИ.....	8
ТЕМА 2. ПРАВОВИЙ СТАТУС РАДИ ЄВРОПИ.....	11
ТЕМА 3. СТАТУТНІ ОРГАНИ РАДИ ЄВРОПИ.....	15
ТЕМА 4. ОРГАНИ РАДИ ЄВРОПИ, ЩО ЗАПРОВАДЖЕНІ ЗАДЛЯ РОЗВИТКУ ЇЇ РОБОТИ В СПЕЦІФІЧНИХ СФЕРАХ.....	19
ТЕМА 5. ІНШІ СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ОРГАНИ, ЩО БАЗУЮТЬСЯ НА ЧАСТКОВИХ УГОДАХ І СТОСУЮТЬСЯ ЛИШЕ ДЕЯКИХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ РАДИ ЄВРОПИ	23
ТЕМА 6. ПРАВОТВОРЧИСТЬ РАДИ ЄВРОПИ	27
ТЕМА 7. ПРОЦЕДУРА, ПОРЯДОК ТА НАСЛІДКИ ПРИПИНЕННЯ ЧЛЕНСТВА У РАДІ ЄВРОПИ.....	33
ТЕМА 8. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....	39
ТЕМА 9. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	46
ТЕМА 10. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ, ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	52
ТЕМА 11. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА.....	58
ТЕМА 12. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА СУДОЧИНСТВА	63
ТЕМА 13. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА СУДОЧИНСТВА.....	69
ТЕМА 14. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ, ОСВІТИ, СПОРТУ, ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЗАХИСТУ ТВАРИННОГО СВІТУ	78
ТЕМА 15. ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В ГАЛУЗІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	86

ТЕМА 16. МЕХАНІЗМИ МОНІТОРИНГУ ЗА ВІДПОВІДНІСТЮ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА І ПРАВОЗАСТОСОВЧІЙ ПРАКТИЦІ ПРАВОВИМ СТАНДАРТАМ РАДИ ЄВРОПИ	90
ТЕМА 17. СПІВРОБІТНИЦТВО РАДИ ЄВРОПИ З ООН, ЄС ТА ІНШИМИ МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	96
ТЕМА 18. ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ З БОКУ УКРАЇНИ ЯК ЧЛЕНА РАДИ ЄВРОПИ	102
ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ	111

ПЕРЕДМОВА

Курс права Ради Європи знайомить з основами складової правової системи, що регулює між Радою Європи та державами учасниками відносини в різних сферах. Ця правова система, безсумнівно, є невід'ємною методологічною базою професійного юридичного навчання, яке готує студентів до більш свідомого вивчення міжнародного та європейського права, сприяючи розвиткові юридичного мислення.

Методичні вказівки мають своєю метою звернути увагу студентів на найбільш важливі питання курсу; вони також дають пояснення з деяких найбільш складних питань.

Насамперед, студентам слід ознайомитися з навчальною програмою курсу, а потім, при підготовці до семінарських занять, потрібно звернутися до методичних вказівок і, керуючись ними, поглиблено вивчити матеріал курсу.

Завданням студентів є чітке засвоєння міжнародних понять, у тому числі таких, як Рада Європи, правовий статус Ради Європи, структурні органи Ради Європи, Європейський Суд з прав людини, правові стандарти Ради Європи та ін.

До обов'язків студента входить не тільки придбання та систематичне поповнення запасу знань про право Ради Європи, але і запам'ятовування наведених у методичних вказівках термінів та понять.

У зв'язку з цим, право Ради Європи необхідно розглядати не лише як одну з базових для вищих юридичних навчальних закладів європейських держав навчальних дисциплін, а і як підґрунтя сучасного міжнародного та європейського права, яке визначає інтеграційні тенденції розвитку українського права як такого.

Робоча програма дисципліни «Право Ради Європи» розроблена у відповідності до Освітньо-професійної програми вищої освіти за професійним спрямуванням 293 «Міжнародне право».

Як додаток до лекцій, пропонуються семінарські заняття, що дозволять студентам більш докладно ознайомитися з текстами джерел права Ради Європи та поглибити розуміння основних механізмів діяльності Ради Європи.

Метою дисципліни є ознайомлення з історією заснування і розвитку Ради Європи, її організаційною структурою і політико-правовою системою, механізмами політичного та юридичного моніторингу, інструментами та напрямками діяльності, зокрема у сферах захисту прав людини, демократії та формування загальноєвропейського інтеграційного простору, особливостями і формами співпраці Ради Європи з іншими міжнародними організаціями, державами-членами, неурядовим сектором; продовження формування вмінь та навичок роботи студентів із політичними й нормативно-правовими документами міжнародних організацій.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Право Рада Європи» є підготовка фахівців, здатних виконувати кваліфіковану аналітичну, організаційну, дослідницьку роботу у сфері багатосторонньої дипломатії, зокрема в галузі міжнародної цивільної служби.

Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- причини і передумови заснування, а також зміст основних етапів становлення Ради Європи;
- принципи, цілі і сфери діяльності Ради Європи;
- структуру та механізми функціонування інституційної системи Ради Європи;
- особливості політико-правової системи Ради Європи, ключових міжнародно-договірних документів, на яких базуються ідеологія і практична діяльність Організації;
- механізми міжнародного судового та несудового захисту індивідуальних та колективних прав людини у рамках Організації;
- особливості механізмів юридичного і політичного моніторингу, що застосовуються Організацією для контролю за дотриманням державами-членами Ради Європи своїх обов'язків та зобов'язань;
- особливості та механізми взаємодії України з Радою Європи, пріоритетів діяльності України в Раді Європи, основних здобутків і проблем у цій сфері;
- механізми і сфери співпраці Ради Європи з універсальними й регіональними міжнародними організаціями.

вміти:

- працювати з текстами міжнародно-договірних і політичних документів Ради Європи; аналізувати та застосовувати положення рішень ЄСПЛ у правозосотосовчій діяльності;

- здійснювати порівняльний аналіз гармонізації внутрішнього законодавства держав-членів в Раді Європи, зокрема України;
- визначати значення і проблеми членства України в Раді Європи;
- розробляти схеми, таблиці, діаграми з проблематики функціонування Ради Європи та виконання рішень ЄСПЛ;
- працювати з ресурсами сайту Ради Європи та Суду ЄСПЛ;
- складати документи інформаційного та інформаційно-аналітичного характеру з питань діяльності Ради Європи.

ознайомитися:

- з основними інститутами права Ради Європи;
- з практикою застосування права Ради Європи та практики ЄСПЛ в законодавстві України.

При підготовці до занять студент повинен опрацювати рекомендовану спеціальну літературу до відповідної теми, яка вивчається. Лише після цього можна приступати до підготовки доповідей, рефератів, виконання інших завдань.

ТЕМА 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА РАДИ ЄВРОПИ

Лекційний курс

Призначення та основні завдання курсу «Право Ради Європи». Поняття та система права Ради Європи. Предмет курсу «Право Ради Європи». Співвідношення понять «право Ради Європи», «право Європейського Союзу» та «європейське право». Співвідношення навчальної дисципліни «Право Ради Європи» з загальнотеоретичними, історико-правовими та галузевими навчальними дисциплінами. Принципи права Ради Європи. Джерела права Ради Європи. Методи пізнання права Ради Європи.

Вступ до теми

Рада Європи є регіональною міжнародною міжурядовою організацією загальної компетенції, що має міжнародну правосуб'єктність і в межах своїх статутних повноважень наділена правотворчою компетенцією. Норми права, створені у правовій системі Ради Європи, характеризуються певними особливостями. З одного боку, вони відповідають головним ознакам правової норми: мають загальний характер і регулюють суспільні відносини. З іншого – ознака обов'язковості притаманна їм не завжди. Зазначена особливість виявляється насамперед у способах і формах об'єктивації норм права Ради Європи назовні, тобто у джерелах права цієї організації.

Принципи Ради Європи: принцип верховенства права; принцип правової визначеності; принцип поваги до прав та свобод людини; принцип рівноправності та інші.

Джерела права Ради Європи – це зовнішні форми виразу його правових норм. Система джерел права Ради Європи включає: юридично-обов'язкові акти; акти рекомендаційного характеру (т.з. акти м'якого права – англ. soft law); судову практику (прецедентне право) Євро-

пейського Суду з прав людини. До юридично-обов'язкових актів Ради Європи належать: Статут Ради Європи; міжнародно-правові договори Ради Європи; протоколи до договорів Ради Європи.

Питання до практичного заняття

1. Поняття та система права Ради Європи.
2. Співвідношення понять «право Ради Європи», «право Європейського Союзу» та «європейське право».
3. Принципи права Ради Європи.
4. Джерела права Ради Європи.

Література до теми

1. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра–К, 2015. – 268 с.

2. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2-е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

3. Луць Л. А. Джерела права Ради Європи: загальнотеоретична характеристика // Л. А. Луць // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 27. – С. 19–25.

4. Луць Л. Правова система Ради Європи: міжнародно-правові та загальнотеоретичні аспекти // Вісник Львівського університету. Серія юридична: зб. наук. праць . – 2002. – 37. – С.57–63.

5. Матіас Гердеген. Європейське право: пер. з німецької / Матіас Гердеген. – К.: К. І. С., 2008. – 528 с.

6. Маркус Яхтенфукс. Європейська інтеграція : пер. з нім. М. Яковлева / Маркус Яхтенфукс, Беата Колер-Кох. – К. : Києво-Могилянська академія, 2007. – 394 с.

7. Піляєв І. С. Актуальні проблеми розвитку правової системи Ради Європи // Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць. – 2003. – Вип. 21. – С.634–639.

8. Піляєв І. С. Демократизаційний вимір євроінтеграції: рольові функції та системні впливи Ради Європи [Текст] : дис... д–ра політ.

наук: 23.00.04 / Піляев Ігор Славович ; Нац. акад. наук України, Ін- т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2003. – 476 с.

9. Санченко А. Загальні теоретико-правові характеристики права Ради Європи / Алевтина Санченко// Публічне право: Науково-практичний юридичний журнал. – 2011. – № 3. – С. 313-319.

10. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

11. Харитонов Р. Ф., Масловська Т. П. Проблемні аспекти правосуб'єктності міжнародних організацій: Європейський союз та Рада Європи / Юридичний науковий електронний журнал, 2022 № 11, С. 816-818

12. Харитонов Р. Ф., Перова О. А. Роль міжнародної організації Ради Європи в системі європейської колективної безпеки / Юридичний науковий електронний журнал, 2022 № 11, С. 819-822

13. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 2

ПРАВОВИЙ СТАТУС РАДИ ЄВРОПИ

Лекційний курс

Ідея інтеграції Європи в історії політико-правової думки. Історія створення та розвитку Ради Європи. Створення та процес розвитку основних європейських інституцій. Права людини в період створення Ради Європи. Характеристика Статуту Ради Європи. Склад, мета та завдання Ради Європи. Основні напрями діяльності Ради Європи. Місце розташування Ради Європи, офіційні та робочі мови, фінансові та операційні ресурси, привілеї та імунітети. Основні віхи загальноєвропейського інтеграційного процесу. Членство: умови та процедура приєднання, вихід, призупинення членства та виключення. Географічне розширення Ради Європи. Особливий статус держав та інших організацій в Раді Європи. Особливості невтручання Ради Європи у сферу членства в інших міжнародних організаціях.

Вступ до теми

Рада Європи була заснована 5 травня 1949 р. на підставі підписання Статуту. Статут Ради Європи – це багатосторонній міжнародно-правовий договір, підписаний 5 травня 1949 р. Він є головним установчим документом, на підставі якого була заснована Рада Європи. В Статуті визначаються правові засади діяльності організації: її мета та основні завдання, принципи діяльності (захист прав людини, плюралістичної демократії, верховенства права), компетенція, організаційна структура, порядок приєднання або виключення з її складу держав-членів, фінансові питання тощо.

У Статуті визначалися:

1. Мета Ради Європи – досягнення більшого єднання між її членами для зміцнення демократичних ідеалів і принципів, які є їх спільним надбанням, а саме: захисту прав людини, плюралістичної демократії

та верховенства права (дотримання цих принципів є визначальною умовою членства в Раді Європи);

2. Завдання організації: розгляд питань, які становлять спільний інтерес для держав-членів; укладання угод та здійснення спільних заходів в економічній, соціальній, культурній, науковій, правовій та адміністративній галузях, а також у сфері захисту та подальшого здійснення прав і основних свобод людини;

3. Основні органи Ради Європи: Комітет Міністрів; Консультативна асамблея (перейменована в 1974 р. у Парламентську асамблею); Секретаріат.

Інституційна система Ради Європи включає: статутні органи; спеціалізовані інститути; автономні структури, засновані частковими та розширеними частковими угодами. До статутних органів Ради Європи належать: Комітет Міністрів, Парламентська асамблея і Секретаріат.

Нині склад Ради Європи налічує 47 держав-членів.

Компетенція Ради Європи охоплює ряд галузей, у яких вона повноважна розробляти спільні правові стандарти для держав-членів. При цьому питання оборони вилучені з компетенції Ради Європи, що пояснюється небажанням нейтральних держав приєднуватися до військової організації.

Напрями діяльності Ради Європи: правове співробітництво в сферах конституційного, цивільного і кримінального права; захист прав і основних свобод людини (в тому числі забезпечення прав національних меншин, боротьба з расизмом, ксенофобією, нетерпимістю); соціальна сфера; культура, освіта, спорт, молодіжна політика, довкілля, охорона здоров'я, інформаційна сфера, місцеве самоврядування та транскордонне співробітництво. Реалізація цілей і завдань Ради Європи в даних галузях покладається на її органи, що у своїй сукупності утворюють інституційну систему організації.

Питання до практичного заняття

1. Історія створення та розвитку Ради Європи.
2. Характеристика Статуту Ради Європи.
3. Склад, мета та завдання Ради Європи.
4. Основні напрями діяльності Ради Європи.
5. Місце розташування Ради Європи, офіційні та робочі мови, фінансові та операційні ресурси, привілеї та імунітети.

6. Членство: умови та процедура приєднання та вихід.
7. Особливий статус держав та інших організацій в Раді Європи.
8. Особливості невтручання Ради Європи у сферу членства в інших міжнародних організаціях.

Література до теми

1. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра-К, 2015. – 268 с.
2. Гнатовський М. М. Європейський правовий простір: концепція та сучасні проблеми: монографія /М. М. Гнатовський. – К.: Проміні, 2005. – 224 с.
3. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2-е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
4. Забарко Б. Міст між Заходом і Сходом. Рада Європи: Історія і перспективи // Політика і час. – 1994. – № 7 (8).
5. Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико-правові аспекти діяльності Ради Європи: навч. посібник: рекомендовано МОН України / Л. Г. Заблоцька, А. Л. Федорова, Т. І. Шинкаренко. – Київ: Фенікс, 2007. – 224 с.
6. Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи» від 31 жовтня 1995 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 38. – Ст. 287
7. Значимість діяльності Ради Європи в царині прав людини // Бюлетень центру інформації та документації Ради Європи в Україні. – 1998. – 1998. – № 1. – С. 8–61.
8. Кривонос Р. Рада Європи та міжнародні неурядові організації // Людина і політика. – 1999. – № 6.
9. Луць Л. А. Джерела права Ради Європи: загальнотеоретична характеристика /Л. А. Луць // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 27. – С. 19–25.
10. Луць Л. Правова система Ради Європи: міжнародно-правові та загальнотеоретичні аспекти // Вісник Львівського університету. Серія юридична: зб. наук. праць. – 2002. – 37. – С.57-63.

11. Матіас Гердеген. Європейське право: пер. з німецької / Матіас Гердеген. – К.: К. І. С., 2008. – 528 с.

12. Маркус Яхтенфукс. Європейська інтеграція: пер. з нім. М. Яковлева / Маркус Яхтенфукс, Беата Колер-Кох. – К. : Києво-Могилянська академія, 2007. – 394 с.

13. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.

14. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 749 с.

15. Піляєв І. С. Актуальні проблеми розвитку правової системи Ради Європи // Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць. – 2003. – Вип. 21. – С.634– 639.

16. Піляєв І. С. Демократизаційний вимір євроінтеграції: рольові функції та системні впливи Ради Європи [Текст]: дис... д-ра політ. наук: 23.00.04 / Піляєв Ігор Славович; Нац. акад. наук України, Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2003. – 476 с.

17. Рада Європи: 800 європейців: (Основна інформація про Раду Європи, її функціонування та структури). – К.: Кальварія, 2001. – 118 с.

14. Харитонов Р. Ф., Масловська Т. П. Проблемні аспекти правосуб'єктності міжнародних організацій: Європейський союз та Рада Європи / Юридичний науковий електронний журнал, 2022 № 11, С. 816-818

18. Харитонов Р. Ф., Перова О. А. Роль міжнародної організації Ради Європи в системі європейської колективної безпеки / Юридичний науковий електронний журнал, 2022 № 11, С. 819-822

19. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 3

СТАТУТНІ ОРГАНИ РАДИ ЄВРОПИ

Лекційний курс

Комітет Міністрів: склад та структура, членство, повноваження, порядок роботи. Парламентська Асамблея: склад та структура, членство, повноваження, порядок роботи. Взаємовідносини між Комітетом Міністрів та Парламентською Асамблеєю. Секретаріат: склад та структура, повноваження, порядок роботи.

Вступ до теми

Комітет Міністрів – керівний виконавчо-розпорядчий орган, уповноважений виступати та приймати рішення від імені Ради Європи. До його складу входять по одному представнику від кожної держави-члена на рівні міністрів закордонних справ (всього 47 членів). Засідання Комітету Міністрів на рівні міністрів закордонних справ відбуваються двічі на рік. У період між засіданнями діяльність цього органу контролюють постійні дипломатичні представники урядів держав-членів Ради Європи в ранзі послів, які наділені аналогічними з міністрами повноваженнями, зокрема щодо прийняття рішень. Комітет Міністрів має розгалужену систему допоміжних органів: а) групи доповідачів; б) керівні та експертні комітети; в) комісії та групи (як постійні, так і тимчасові), що покликані зокрема, забезпечувати розробку проектів конвенцій та угод, а після їх підписання та набуття чинності – моніторинг їх виконання державами-учасницями.

Повноваження Комітету Міністрів: 1) координація діяльності Ради Європи, зокрема розгляд заходів, спрямованих на досягнення її цілей, включно з укладанням конвенцій і угод; 2) ухвалення рішень щодо прийому нових держав-членів до Ради Європи та припинення членства у ній; 3) контроль (моніторинг) за виконанням державами-членами зобов'язань, пов'язаних із членством у цій організації, а у деяких випадках – за застосуванням такими державами документів Ради

Європи, сторонами яких вони є. При прийнятті рішень голосування в Комітеті Міністрів може відбуватися за правилом одностайності, простою більшістю чи кваліфікованою більшістю. Кожен з міністрів закордонних справ (або їх постійних представників) має один голос. Рішення Комітету Міністрів передаються урядам держав-членів Ради Європи у формі рекомендацій та резолюцій або втілюються у норми міжнародно-правових договорів, обов'язкових для тих держав, які їх підписали і ратифікували. Місце перебування Комітету Міністрів – м. Страсбург (Франція).

Парламентська асамблея – дорадчий орган, до складу якого входять представники 47 держав-членів Ради Європи, що призначаються з числа депутатів їх національних парламентів. Кількість представників від кожної держави-члена визначається залежно від кількості її населення і валового національного продукту. Парламентська асамблея налічує 324 членів парламенту. Повноваження членів Парламентської асамблеї діють протягом однієї сесії, які проводяться 4 рази на рік і тривають один тиждень. Важливу роль у діяльності даного органу відіграють постійні та тимчасові галузеві комітети, що здійснюють допоміжні функції.

Незважаючи на свою назву, Парламентська асамблея позбавлена права здійснювати законодавчу функцію, а повноважна тільки розглядати питання у галузях статутної компетенції Ради Європи та надавати консультативні висновки як Комітету Міністрів, так і безпосередньо урядам держав-членів. До повноважень Парламентської асамблеї віднесено також обрання деяких посадових осіб Ради Європи: Генерального секретаря організації, суддів Європейського суду з прав людини тощо. Крім того, Парламентська асамблея наділена повноваженнями у сфері моніторингу за виконанням певними державами-членами зобов'язань, які вони взяли на себе під час вступу до Ради Європи. Рішення Парламентської асамблеї приймаються більшістю голосів і можуть втілюватися у форму резолюцій, рекомендацій і консультативних висновків, які не мають юридично обов'язкової сили. Місцеперебування Парламентської асамблеї – Страсбург (Франція).

Секретаріат – допоміжний орган, який забезпечує діяльність Комітету Міністрів та Парламентської асамблеї. До його складу входять міжнародні посадові особи, що призначаються з числа громадян кож-

ної держави-члена Ради Європи. Повноваження Секретаріату: координація діяльності виконавчих органів Ради Європи: керівних або простих комітетів, комітетів експертів та груп спеціалістів. Очолює цей орган Генеральний секретар Ради Європи. Місцеперебування Секретаріату – Страсбург, Париж (Франція), Брюссель (Бельгія).

Питання до практичного заняття

1. Комітет Міністрів: склад та структура, членство, повноваження, порядок роботи.
2. Парламентська Асамблея: склад та структура, членство, повноваження, порядок роботи.
3. Взаємовідносини між Комітетом Міністрів та Парламентською Асамблеєю.
4. Секретаріат: склад та структура, повноваження, порядок роботи.

Література до теми

1. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра–К, 2015. – 268 с.
2. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2–е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
3. Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико-правові аспекти діяльності Ради Європи: навч. посібник: рекомендовано МОН України / Л. Г. Заблоцька, А. Л. Федорова, Т. І. Шинкаренко. – Київ: Фенікс, 2007. – 224 с.
4. Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи» від 31 жовтня 1995 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 38. – Ст. 287
5. Лавренюк Андрій, ПАРЕ сьогодні: неспроможність під прикриттям прав людини? // УКРІНФОРМ. – 22.04.2021 // URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3233154-pare-sogodni-nespromoznist-pid-prikrittam-prav-ludini.html>

6. Луць Л. Правова система Ради Європи: міжнародно-правові та загальнотеоретичні аспекти // Вісник Львівського університету. Серія юридична: зб. наук. праць. – 2002. – 37. – С.57– 63.
7. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.
8. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 749 с.
9. Парламентська Асамблея Ради Європи: пер. з фр. І. Шевчук. – К.; Страсбург: Парламентське вид-во, 1998.
10. Правила процедури Парламентської Асамблеї Ради Європи : пер. з фр. І. Шевчук. – К.; Страсбург : Парламентське вид-во, 1998.
11. Рада Європи: 800 європейців: (Основна інформація про Раду Європи, її функціонування та структури). – К.: Кальварія, 2001. – 118 с.
12. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.
13. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 4

ОРГАНИ РАДИ ЄВРОПИ, ЩО ЗАПРОВАДЖЕНІ ЗАДЛЯ РОЗВИТКУ ЇЇ РОБОТИ В СПЕЦІФІЧНИХ СФЕРАХ

Лекційний курс

Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи. Комісар з прав людини. Європейська комісія із боротьби з расизмом та браком толерантності.

Вступ до теми

Найважливішими спеціалізованими інститутами є Конгрес місцевих та регіональних влад і Європейський суд з прав людини.

Конгрес місцевих та регіональних влад – дорадчий орган, до складу якого входять представники, що обираються з числа депутатів місцевих і регіональних органів влади всіх 47 держав-членів. Загальна чисельність Конгресу – 648 депутатів. Представництво місцевих і регіональних органів держав-членів здійснюється за тими ж кількісними квотами для національних делегацій, що і в Парламентській асамблеї. Конгрес складається з двох палат – Палати місцевих влад і Палати регіонів. Обидві Палати засідають протягом тижня один раз на рік. У періоди між сесіями роботу Конгресу забезпечує Постійна комісія, яка складається з представників усіх національних делегацій держав-членів. Допомогу в роботі Конгресу надають постійні та тимчасові галузеві комітети.

Повноваження Конгресу: 1) забезпечення участі місцевих і регіональних органів влади в діяльності Ради Європи та посилення між-регіонального і транскордонного співробітництва; 2) розробка і прийняття проектів міжнародно-правових договорів (конвенцій, хартій), які у подальшому затверджуються Комітетом Міністрів, після чого пропонуються державам-членам для підписання і ратифікації; 3) на-

дання статутним органам Ради Європи рекомендацій та консультацій з питань, які належать до його компетенції тощо. Місцеперебування Конгресу – м. Страсбург (Франція).

7 травня 1999 р. Комітет Міністрів Ради Європи на своїй 104-й сесії в Будапешті прийняв Резолюцію (99) 50 про Комісара з прав людини Ради Європи. Таким чином, з'явився новий інститут, незалежна посадова особа, завдання якої сприяти повазі прав людини та їх дотриманню в країнах Ради Європи.

Стаття 3 Резолюції Комітету Міністрів чітко визначає мандат Комісара з прав людини. Він має сприяти заохоченню ефективного дотримання і здійснення прав людини в країнах – членах Ради Європи; співпрацювати з іншими міжнародними інститутами щодо заохочення і захисту прав людини з метою уникнення їх дублювання; надавати консультативні послуги й інформацію з питань захисту прав людини і запобігання порушенням прав людини. Водночас Комісар Ради Європи з прав людини зобов'язаний співпрацювати якомога ближче з національними правозахисними установами.

Комісар має визначати можливі недоліки у законодавстві і практиці держав-членів щодо дотримання прав людини, як вони визначені у документах Ради Європи, заохочувати ефективну імплементацію цих стандартів державами-членами і допомагати їм, за їхньої згоди, у виправленні таких недоліків. Відповідно до п. f ст. 3 Резолюції Комісар подає у відповідних, на його думку, випадках Комітету Міністрів або Парламентській асамблеї та Комітету Міністрів доповідь, що стосується конкретних питань, а за змістом п. h подає Комітету Міністрів та Парламентській асамблеї щорічну доповідь.

Комісару надана ініціатива щодо аналізу законодавства і правозастосовної практики держав – членів Ради Європи – повноваження, якого позбавлений Європейський суд з прав людини, оскільки механізм Суду починає діяти тільки після отримання звернення про порушення прав людини.

Європейський суд з прав людини не проводить оцінки того або іншого національного нормативного акта. Відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Суд лише ухвалює рішення про те, чи допустила держава в конкретному випадку порушення права або свободи згідно зі своїми зобов'язаннями за Конвенцією.

Компетенція, надана Комісару з прав людини є набагато ширшою. При певних обставинах саме виконання цієї функції дозволяє виконувати Комісару важливу роль із попередження майбутніх порушень прав людини. Проте прийнятий Комітетом Міністрів Ради Європи документ (Резолюція (99) 50) містить немало обмежень і застережень щодо діяльності Комісара. Зокрема, згідно з п. 2 ст. 1 Резолюції (99) 50 Комітету Міністрів Ради Європи: «Комісар поважає повноваження і виконує функції, відмінні від тих, що виконуються контрольними органами, створеними відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод або іншого договору про права людини Ради Європи».

Комісар Ради Європи з прав людини «не повинен розглядати індивідуальні скарги. Повноваження Комісара розглядати скарги фізичних осіб могли б посилити можливості оперативного реагування на порушення прав людини. Однак автори Резолюції не мали бажання підривати систему, що склалася, оскільки у разі порушення права або свободи жертва такого порушення має право скористатися механізмом Європейського суду з прав людини. Тим більше, що після набуття чинності Протоколом № 11 до Конвенції фізичні особи отримали прямий доступ в цю правозахисну судову установу. Рішення Європейського суду з прав людини є обов'язковими для виконання державою, яка є відповідачем у конкретній справі, що розглядається, а виконання рекомендації Комісара з прав людини зумовлене бажанням самої держави.

Питання до практичного заняття

1. Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи.
2. Комісар з прав людини.
3. Європейська комісія із боротьби з расизмом та браком толерантності.

Література до теми

1. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра-К, 2015. – 268 с.

2. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2-е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

3. Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико-правові аспекти діяльності Ради Європи: навч. посібник: рекомендовано МОН України / Л. Г. Заблоцька, А. Л. Федорова, Т. І. Шинкаренко. – Київ: Фенікс, 2007. – 224 с.

4. Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи» від 31 жовтня 1995 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 38. – Ст. 287

5. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.

6. Мицик В. В. Європейська система захисту прав людини, інституційні органи // Права людини у міжнародному праві: підруч. для вузів. – К.: Проміні, 2010. – С. 315–332.

7. Мицик В. В. Лекція: «Інституційний механізм європейської системи захисту прав людини» // Європейське право. – № 1–2. – 2013. – С. 157-168.

8. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

9. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 5

ІНШІ СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ОРГАНИ, ЩО БАЗУЮТЬСЯ НА ЧАСТКОВИХ УГОДАХ І СТОСУЮТЬСЯ ЛИШЕ ДЕЯКИХ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ РАДИ ЄВРОПИ

Лекційний курс

Банк розвитку Ради Європи. Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія). Європейська аудіовізуальна обсерваторія. Європейський фонд сприяння виробництву та розповсюдженню творчих кінематографічних та аудіовізуальних робіт. Європейський центр глобальної взаємозалежності та солідарності (Центр Північ-Південь). Європейський центр сучасних мов. Європейські молодіжні центри. Європейський центр імені Вергеланда. Європейський культурний центр. Європейський директорат із захисту якості ліків та охорони здоров'я. Партнерська група із боротьби зі зловживанням наркотичними препаратами та обігом наркотиків. Партнерська група із запобіганням, захисту та відновлення після великих природних та техногенних катастроф. Група держав проти корупції.

Вступ до теми

Європейська комісія за демократію через право (або так звана Венеціанська комісія) – організація, створена в 1990 р. з метою сприяння країнам Центральної та Східної Європи (колишнім країнам соціалістичного табору) в проведенні ними демократичних реформ. Нині діяльність Венеціанської комісії зосереджена на вивченні правових систем держав-членів та наданні рекомендацій щодо вдосконалення і зближення їх законодавства, особливо в галузі конституційного права.

Банк розвитку Ради Європи було створено як фінансову установу під назвою «Фонд Ради Європи з питань облаштування національних біженців та інших осіб в період переселення в Європі». Тобто ця

установа була створена саме з метою підтримки осіб, які зітнулися з проблемою вимушеного переселення з постійного місця проживання. Банк розвитку Ради Європи фінансує соціальні проекти допомоги біженцям, переселенцям і особам, що постраждали від надзвичайних ситуацій.

«Група Помпиду» – організація, що сприяє державам-учасникам у питаннях боротьби з незаконним обігом наркотиків, зокрема шляхом стимулювання обміну інформацією та практикою між урядовцями, правоохоронними органами, професійними групами з питань наркотиків; вироблення стратегій боротьби зі зловживанням наркотиками; проведення профілактичних заходів, спрямованих на запобігання наркоманії, соціальну реінтеграцію наркоманів тощо.

Група держав проти корупції – організація, діяльність якої зосереджена на боротьбі з корупцією. До основних завдань цієї групи належать: проведення моніторингу імплементації міжнародно-правових документів, прийнятих для протидії корупції (зокрема, Європейської конвенції про кримінальну відповідальність за корупцію 1999 р.; Конвенції про цивільно-правову відповідальність за корупцію 1999 р.), в тому числі шляхом аналізу національного законодавства і виявлення недоліків національних механізмів боротьби з цим негативним явищем тощо.

Питання до практичного заняття

1. Банк розвитку Ради Європи.
2. Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія).
3. Європейська аудіовізуальна обсерваторія.
4. Європейський фонд сприяння виробництву та розповсюдженню творчих кінематографічних та аудіовізуальних робіт.
5. Європейський центр глобальної взаємозалежності та солідарності (Центр Північ-Південь).
6. Європейський центр сучасних мов.
7. Європейські молодіжні центри.
8. Європейський центр імені Вергеланда.
9. Європейський культурний центр.
10. Європейський директорат із захисту якості ліків та охорони здоров'я.

11. Партнерська група із боротьби зі зловживанням наркотичними препаратами та обігом наркотиків.
12. Партнерська група із запобіганням, захисту та відновлення після великих природних та техногенних катастроф.
13. Група держав проти корупції.

Література до теми

1. Актуальні проблеми інтеграції та євроатлантичного співробітництва України: матеріали 15-ї регіон. наук. – практ. конф. 17 травня 2018 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенко. – Д.: ДРІДУНАДУ, 2018. – 272 с.
2. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра–К, 2015. – 268 с.
3. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2-е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
4. Дрьоміна-Волок Н. В. Концепція расової дискримінації у міжнародному антидискримінаційному праві: монографія. Одеса: Юрид. літ., 2015. – 540 с.
5. Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи» від 31 жовтня 1995 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 38. – Ст. 287
6. Київцев О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київцев // Юридичний вісник : щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.
7. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.
8. Матіас Гердеген. Європейське право: пер. з німецької / Матіас Гердеген. – К.: К. І. С., 2008. – 528 с.
9. Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців: навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. Київ. – 2004. – 160 с.
10. Рабінович П. М. Європейські стандарти виборчих прав (у світлі практики Страсбурзького суду) / П. М. Рабінович, Т. І. Дудаш // Юрид. вісник України. – 2007. – № 36. – С. 13.

11. Рада Європи: 800 європейців: (Основна інформація про Раду Європи, її функціонування та структури). – К.: Кальварія, 2001. – 118 с.

12. Соловйов О. В. Міжнародні договори та міжнародно-судова практика їх застосування як джерела національного права (за матеріалами застосування в Україні Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду) : монографія / О. В. Соловйов. – К. : АОК, 2012. – 164 с. – (Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Серія 1 : Дослідження та реферати ; вип. 26).

13. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

14. Чиж І. С. Україна в Раді Європи. К., 2001. – 388 с.

15. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 6

ПРАВОВІСЬ РАДИ ЄВРОПИ

Лекційний Курс

Поняття та стадії правотворчості в рамках Ради Європи. Особливості процедури внесення змін та доповнень до Статуту Ради Європи. Процедура ухвалення Статних резолюцій Комітету Міністрів Ради Європи. Договори Ради Європи, порядок їх укладення та набуття чинності. Характеристика договорів. Класифікація договорів. Декларації та застереження. Процедура перегляду. Денонсація. Тлумачення. Механізм прийняття актів Комітету Міністрів Ради Європи. Механізм прийняття актів Парламентської Асамблеї Ради Європи. Механізм прийняття актів Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи.

Вступ до теми

Згідно з положеннями Статуту Ради Європи, досягнення мети більшого єднання її держав-членів здійснюється, зокрема, через укладання угод у відповідних сферах компетенції цієї організації (ст. 1). Договори Ради Європи мають важливе значення, оскільки заохочують держави-члени до вироблення спільних для них правових стандартів. За час існування Ради Європи було розроблено багато договорів, на підставі яких відбувається зближення, гармонізація законодавства в державах-учасниках, що сприяє формуванню загальноєвропейського правового простору.

Договори Ради Європи укладаються у формі конвенцій, рамкових конвенцій, угод, хартій і навіть кодексів.

Існують різні підстави для класифікації договорів, прийнятих в рамках Ради Європи, зокрема:

- 1) Залежно від об'єкта розрізняють договори, які: мають на меті гармонізацію правових стандартів на європейському рівні (наприклад, Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод

1950 р.); спрямовані лише на розвиток співробітництва між державами-членами (наприклад, Європейська конвенція про видачу 1957 р.).

2) Залежно від предмета правового регулювання розрізняють такі договори: в сферах конституційного, цивільного і кримінального права (Європейська конвенція про громадянство 1997 р., Конвенція про створення системи реєстрації заповітів 1972 р., Конвенція про кіберзлочинність 2001 р.); в сфері захисту прав людини (Рамкова конвенція про захист національних меншин 1995 р.); в соціальній сфері (Європейський Кодекс соціального забезпечення (переглянутий) – 1990 р.); в сферах культури, спорту, молодіжної політики (Європейська культурна конвенція 1954 р.; Конвенція проти застосування допінгу 1989 р.); в сфері освіти (Європейська угода про збереження виплати стипендій студентам, які навчаються за кордоном 1969 р.); в сфері захисту довкілля (Конвенція про збереження європейської живої природи та природних середовищ існування 1979 р.); в галузі медицини і охорони здоров'я (Конвенція про права людини і біомедицину 1997 р.); в інформаційній сфері (Європейська конвенція про транскордонне телемовлення 1989 р.); в сфері місцевого самоврядування та транскордонного співробітництва держав-членів (Європейська рамкова конвенція про прикордонне співробітництво територіальних громад і влад 1980 р.).

3) Залежно від кола держав-учасниць договори можна класифікувати на: закриті – договори, приєднатися до яких може лише держава-член Ради Європи (Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 р.); відкриті – договори, учасницею яких може стати держава, що не є членом Ради Європи за запрошенням Комітету Міністрів (Європейська культурна конвенція, до якої, крім держав-членів Ради Європи, приєдналися Білорусь, Казахстан і Ватикан).

Протоколи до Договорів Ради Європи – використовуються для внесення доповнень до договору або для його перегляду. Протоколи *de jure* є самостійними нормативно-правовими договорами.

Види протоколів:

а) протоколи про доповнення – коли до договору додаються нові положення (наприклад, Протоколи № 6 і 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., які вводять нові положення про смертну кару); протоколам про доповнення для їх прийняття достатньо отримати певну кількість ратифікацій;

б) протоколи про зміни – коли вносяться зміни до старих положень договору (наприклад, Протоколи № 11 і 14 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.); такі протоколи мають прийматися одностайно.

Резолюції Комітету Міністрів можуть бути статутними і звичайними. Статутні резолюції – це акти, які приймаються Комітетом Міністрів на основі консенсусу (одностайно) з метою внесення змін або доповнень до Статуту (наприклад, Резолюція (2000) 1 про Конгрес місцевих і регіональних влад Європи).

Звичайні резолюції приймаються Комітетом Міністрів на підставі ст. 46 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, відповідно до якої остаточне рішення Європейського суду з прав людини направляється Комітету Міністрів для здійснення нагляду за його виконанням. Фактично, Комітет Міністрів має завершувати кожну справу, розглянуту Європейським судом з прав людини, прийняттям заключної резолюції. Такі резолюції можуть чинити певний правовий вплив, оскільки використовуються як інструмент тиску на державу, якщо надана нею інформація свідчить про невиконання рішення Суду.

Резолюції Парламентської асамблеї – це документи, що приймаються Парламентською асамблеєю з окремих питань у сферах її компетенції. Адресатами резолюцій виступають національні парламенти держав-членів.

Рекомендації Комітету Міністрів і Парламентської Асамблеї. Рекомендації Комітету Міністрів відображують колективну позицію європейських урядів з певних питань і в силу цього можуть тягнути за собою певні юридичні наслідки. В них Комітет Міністрів встановлює принципи, якими можуть керуватися держави-члени в своїй політиці та законотворчості. Юридичне значення рекомендацій посилюється також можливістю моніторингу їх виконання (згідно зі ст. 15 Статуту. Комітет Міністрів може запитувати уряд про виконання його рекомендацій). Крім резолюцій і рекомендацій, Комітет Міністрів ухвалює заяви та звернення з поточних питань, а також накази з усіх внутрішніх організаційних і процедурних питань.

Рекомендації Парламентської асамблеї містять пропозиції, адресовані Комітету Міністрів, реалізація яких покладається на уряди держав-членів. Крім резолюцій і рекомендацій, Парламентська асамблея може ухвалювати також консультативні висновки на запит Комітету

Міністрів (наприклад, стосовно прийому нових держав-членів до Ради Європи, проектів конвенцій або бюджетних питань) та накази з внутрішніх організаційних і процедурних питань, адресовані їй комітетам.

Підсумкові декларації зустрічей на вищому рівні – приймаються за підсумками саммітів голів держав чи урядів держав-членів Ради Європи. Такі декларації можуть тягнути певні юридичні наслідки, оскільки: держави не можуть ігнорувати документи, які були прийняті на найвищому рівні; політичні документи можуть стати прецедентами і сприяти виникненню норм правового звичаю; вони можуть трансформуватися у норми писаного права, якщо будуть включені до договорів або до конституцій держав-членів, наприклад, у формі посилання.

Питання до практичного заняття

1. Поняття та стадії правотворчості в рамках Ради Європи.
2. Особливості процедури внесення змін та доповнень до Статуту Ради Європи.
3. Процедура ухвалення Статних резолюцій Комітету Міністрів Ради Європи.
4. Договори Ради Європи, порядок їх укладення та набуття чинності.
5. Характеристика договорів. Класифікація договорів. Декларації та застереження. Процедура перегляду. Денонсація. Тлумачення.
6. Механізм прийняття актів Комітету Міністрів Ради Європи.
7. Механізм прийняття актів Парламентської Асамблеї Ради Європи.
8. Механізм прийняття актів Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи.

Література до теми

1. Анцупова Т. А. Механізм правотворчества в рамках формування правопорядка Совета Европы / Т. А. Анцупова // Актуальні проблеми держави і права, 2009. – Вип. 49. – С. 263–269.
2. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний по-

сібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра–К, 2015. – 268 с.

3. Войченко С. В. Міжнародне-правове регулювання укладення договорів Ради Європи / С. В. Войченко // Правове життя сучасної України: тези доповідей Міжнар. наук. конф. проф.-викл. і аспірант. складу (Одеса, 21-22 травня 2010 р.). 2010. – 810 с. - С. 685-687.

4. Гришук О. Онтологічна підстава прав і свобод людини у правових актах Ради Європи: правові акти Ради Європи / О. Гришук // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні : матеріали 12-ої регіон. наук.–практ. конф. (9–10 лют. 2006 р.). 2006. – С. 17– 19.

5. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2-е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

6. Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико-правові аспекти діяльності Ради Європи : навч. посібник : рекомендовано МОН України / Л. Г. Заблоцька, А. Л. Федорова, Т. І. Шинкаренко. – Київ : Фенікс, 2007. – 224 с.

7. Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи» від 31 жовтня 1995 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 38. – Ст. 287

8. Київцев О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київцев // Юридичний вісник : щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.

9. Луць Л. А. Джерела права Ради Європи: загальнотеоретична характеристика /Л. А. Луць // Держава і право. Юрид. і політ. науки : зб. наук. пр. – 2004. – Вип. 27. – С. 19– 25.

10. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.

11. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

12. Шишкіна Е. Міжнародні механізми реалізації статті 3 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод / Е. Шишкіна // Право України. – 2006. – № 129. – С. 28– 32.

13. Юринець Ю. Л. Адміністративно-правовий статус Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи у правозастосовній практиці України / Ю. Л. Юринець // Бюлетень Міністерства юстиції України

: загальнодержавне науково– практ. фахове вид. – 2014. – № 10. – С. 113– 119.

14. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ПРОЦЕДУРА, ПОРЯДОК ТА НАСЛІДКИ ПРИПИНЕННЯ ЧЛЕНСТВА У РАДІ ЄВРОПИ

Лекційний курс

Положення Статуту Ради Європи щодо виходу із складу Ради Європи та правові наслідки. Положення Статуту Ради Європи щодо виключення із складу Ради Європи та правові наслідки. Юридичні умови та наслідки щодо припинення членства Греції у складі Ради Європи у 1969 р. Юридичні умови та наслідки щодо припинення членства Туреччини у складі Ради Європи у 1980 р. у складі Ради Європи у 1969 р. Юридичні умови та наслідки щодо припинення членства РФ у складі Ради Європи у 2022 р. Процедура прийняття рішення щодо виходу або виключення країни із складу Ради Європи. Денонсація міжнародних угод країною у разі припинення членства у складі Ради Європи

Вступ до теми

В історії Ради Європи є приклади, коли держава-член приймала рішення про вихід з організації, наприклад випадок Греції у 1969 року. У 1967 році Греція була першою державою-членом Ради Європи, яка стала жертвою державного перевороту. Замість виборів, призначених на травень 1967 року, військові ввели масові арешти, воєнний стан і цензуру. У травні 1967 року Греція повідомила Генерального секретаря Ради Європи про денонсацію Конвенції відповідно до статті 15 ЄКПЛ. Варто зазначити, що таке рішення було прийнято на фоні наміру інших держав-членів Ради Європи призупинити її членство в Організації. Рішення Греції було розцінено, як заява про денонсацію Конвенції в розумінні ст. 65 Конвенції (в редакції, що діяла на час вказаних подій). 12 грудня 1969 року міністр закордонних справ Греції оголосив про вихід Греції з Ради Європи відповідно до статті 7 Статуту про Раду Європи. Формально Греція була членом Ради Європи до 31 грудня 1970 року.

У відповідь на такі дії Греції Данія, Норвегія, Швеція та Нідерланди ініціювали створення міждержавних комісій два міждержавних провадження за колишньою статтею 24 ЄКПЛ (нині стаття 33 ЄКПЛ) проти Греції на підставі інформації про катування, нелюдське поводження та несправедливий судовий процес над групою з 34 політичних опонентів режиму полковників. Комісія визначила, що, має право розглядати (юрисдикцію) над вказаними скаргами навіть після денонсації Грецією Конвенції. Комісія постановила, що заявивши про денонсацію Конвенції 12 грудня 1969 року, Греція в силу статті 65 Конвенції припиняє бути стороною Конвенції лише з 13 червня 1970 року. До того часу вона несе відповідальність за своїми зобов'язаннями за Конвенцією. Більш того, Греція фактично несла відповідальність за своїми зобов'язаннями за Конвенцією і після 12 червня 1970 року в частині будь-яких дій, що становлять порушення Конвенції, вчинених Грецькою владою до 13 червня 1970 року.

Після повалення диктаторського режиму Грецію знову прийняли до Ради Європи, і вона повторно ратифікувала ЄКПЛ у 1974 році, коли демократія була відновлена, таким чином вона стала єдиною державою-членом Ради Європи, яка двічі ратифікувала ЄКПЛ.

Членство в Раді Європи вважається таким, що надає державам можливість вирішувати проблеми шляхом пошуку компромісу, виробити загальноєвропейські правові позиції для забезпечення єдиного розуміння та застосування цінностей та прав, що охороняються Радою Європи. У той же час вступ до Ради Європи свідчить про демократичний вибір держави, її бажання зміцнювати гарантії захисту прав людини та розвивати демократичні інститути всередині країни. Головним у прийнятті рішення щодо членства країни є її відповідність трьом принципам – плюралістична демократія, верховенство права і захист прав людини, які перебувають в тісному взаємозв'язку і доповнює один одного.

Необхідно вімітити, що іноді країни вступають у Раду Європи беручи на себе перспективні зобов'язання, тобто на момент вступу ще не відповідають усім заявленим вимогам, проте у Раді Європи є переконання, що ті зобов'язання будуть виконані. У цьому контексті видається доцільним згадати формулювання деяких положень Висновку ПАРЄ № 193 (1996) щодо членства Російської Федерації у Раді Європи. Так, у п. 7 зазначено: «Асамблея вважає, що Росія – у розумінні

ст. 4 Статуту – явно бажає та буде здатна в найближчому майбутньому виконувати положення щодо членства у Раді Європи, які визначені у ст. 3...» Таким чином, вживання майбутнього часу свідчить про невідповідність тодішнього правового порядку Росії нормам Статуту Ради Європи та Європейської конвенції з прав людини. У той час як, наприклад, у Висновку ПАРЕ № 190 (1995) щодо членства України майбутній час не використовується, а ствердно вказується, що кожна з цих держав «здатна та бажає виконувати» положення ст. 3 Статуту.

Починаючи з 9 квітня 2014 р. Рада Європи офіційно реагує на немократичні дії та акти агресії рф проти України. Відповідно до Резолюції ПАРЕ «Останні події в Україні: виклики функціонуванню демократичних інститутів» від 9 квітня 2014 р. 1988 (2014) Асамблея підтвердила повну легітимність нової влади в Україні і законність її рішень, і рішуче засудила дії рф, спрямовані на порушення суверенітету і територіальної цілісності України. З того моменту членство рф у Раді Європи було призупинено, можливість брати участь у обговореннях обмежена.

У відповідь на військову агресію рф проти України Парламентська асамблея надала свій Висновок «Наслідки агресії російської федерації проти України» від 15 березня 2022 р. 300 (2022), в якому зазначила, що рф більше не може бути державою-членом Організації, закликала Комітет міністрів виключити рф із складу Ради Європи. Вказаний висновок було прийнято на підставі статті 7 Статуту Ради Європи згідно якої «будь-який член Ради Європи, який грубо порушив статтю 3, може бути тимчасово позбавлений права представництва.

Відповідно до ст. 7 Статуту Ради Європи: «Будь-який член Ради Європи може вийти з неї після офіційного повідомлення Генерального секретаря про свій намір. Такий вихід набирає чинності по закінченні фінансового року, в якому зроблено повідомлення про вихід, якщо воно надсилається в перші дев'ять місяців цього фінансового року. Якщо повідомлення про вихід надсилається в останні три місяці поточного фінансового року, вихід набирає чинності по закінченні наступного фінансового року.» А ст. 8 Статуту визначає для Комітету Міністрів право виключити країну зі складу: «Будь-який член Ради Європи, який грубо порушив статтю 3, може бути тимчасово позбавлений права представництва, і Комітет міністрів може запропонувати йому вийти з Ради згідно зі статтею 7. Якщо такий член Ради не виконує цю

рекомендацію, Комітет може прийняти рішення про припинення його членства в Раді, починаючи з дати, яку може визначити Комітет.»

Не чекаючи офіційного запиту від Комітету міністрів Ради Європи рф направила 15 березня 2022 р. Генеральному секретарю Ради Європи заяву про свій вихід із Ради Європи та про намір денонсувати Європейську конвенцію з прав людини.

При цьому згідно ст. 58 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод денонсація не звільняє заінтересовану Високу Договірну Сторону від її зобов'язань за цією Конвенцією стосовно будь-якого діяння, яке могло бути порушенням таких зобов'язань і могло бути здійснене нею до дати, від якої денонсація набирає чинності. Отже, всі подані заяви до Європейського суду з прав людини проти Російської Федерації до 16 березня 2022 р. та подані пізніше цієї дати, але по фактам вчинення порушень Конвенції до 16 березня 2022 р. мають розглядатись судом. Всі інші заяви проти Російської Федерації будуть визнані неприйнятними Європейським судом. При цьому громадяни РФ не втрачають права скаржитись на порушення їх прав, передбачених Конвенцією, іншими 46 Країнами Ради Європи.

17 січня 2023 року Велика палата ЄСПЛ прийняла рішення у справі *Fedotova and Others v. Russia*. Це перше рішення після виходу російської федерації з Ради Європи. Рішення викликає цікавість як з юрисдикційної точки зору, так і фокусує увагу на змістовному аспекті, оскільки стосується захисту та юридичного визнання одностатевих пар. ЄСПЛ у рішенні навів обґрунтування наявності в нього юрисдикції щодо РФ після того, як вона припинила бути стороною Європейської конвенції з прав людини. Зокрема, Суд зазначив, що формулювання статті 58 Конвенції вказує на те, що держава, яка перестала бути учасником Конвенції внаслідок того, що вона припинила членство у Раді Європи, не звільняє її від своїх зобов'язань за Конвенцією щодо будь-якого діяння, вчиненого цією державою до дати, на яку вона перестала бути учасником Конвенції. У своїй «Резолюції щодо наслідків припинення членства Російської Федерації в Раді Європи у світлі статті 58 Європейської конвенції з прав людини», прийнятій 22 березня 2022 року, Суд зазначив, що він «залишається компетентним розглядати заяви, спрямовані проти Російської Федерації у зв'язку з діями або бездіяльністю, які можуть становити порушення Конвенції, за умови, що вони мали місце до 16 вересня 2022 року». У цій справі факти, що призвели

до порушень Конвенції, про які стверджують заявники, мали місце до 16 вересня 2022 року. Оскільки заяви були подані до Суду у 2010 та 2014 роках, відповідно Суд мав юрисдикцію їх розглядати.

Питання до практичного заняття:

1. Історичний огляд практики щодо виходу із складу Ради Європи або припинення членства у Раді Європи
2. Заява про вихід із складу Ради Європи та правові наслідки для країни-члена та резидентів країни (ст. 7 Статуту Ради Європи)
3. Виключення із складу Ради Європи та правові наслідки для країни-члена та резидентів країни (ст. 8 Статуту Ради Європи)
4. Процедура прийняття рішення щодо виходу або виключення країни із складу Ради Європи
5. Денонсація міжнародних угод країною у разі припинення членства у складі Ради Європи

Література по темі:

1. Закон України «Про приєднання України до Статуту Ради Європи» від 31 жовтня 1995 р. / Відомості Верховної Ради України. – 1995. – 38. – Ст. 287
2. Резолюція Комітету Міністрів Ради Європи щодо наслідків припинення членства Російської Федерації в Раді Європи у світлі статті 58 Європейської конвенції з прав людини», прийнятій 22 березня 2022 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tm.coe.int/0900001680a5da51>
3. Висновок ПАРЕ «Наслідки агресії російської федерації проти України» від 15 березня 2022 р. 300 (2022) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://pace.coe.int/en/files/29885/html>
4. Справа Fedotova and Others v. Russia, 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:\[%22001-222783%22\]}case](https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:[%22001-222783%22]}case)
5. Resolution 1990(2014) of the Parliamentary Assembly, Reconsideration on substantive grounds of the previously ratified credentials of the Russian delegation. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=20882&lang=en>

6. Кулеба Д. І. Участь України в міжнародних організаціях: правова теорія і практика. К.: Промені, – 2007. – 304с.

7. Opinion 193 (1996) of the Parliamentary Assembly, Application by Russia for membership of the Council of Europe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=13932&lang=en>

8. Opinion 190 (1995) of the Parliamentary Assembly, Application by Ukraine for membership of the Council of Europe. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=13929&lang=en](http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=13929&lang=en)

9. Аббакумова Д. В. Комітет Міністрів Ради Європи: міжнародно-правова природа та повноваження: монографія. Харків: Право, – 2016. – 256 с.

ТЕМА 8

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ

Лекційний курс

Прийняття та основні етапи розвитку Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як міжнародного договору у сфері захисту прав людини. Структура та зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Характеристика додаткових протоколів до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Сфера дії Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у просторі і у часі. Рамкова конвенція про захист національних меншин. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин. Європейська конвенція про поселення.

Вступ до теми

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ЄКПЛ) – була підписана в Римі 4 листопада 1950 р. і набула чинності 3 вересня 1953 р. після її ратифікації вісьмома країнами. Процес приєднання до ЄКПЛ інших держав-членів Ради Європи тривав 25 років і тільки в 1975 р., учасниками Конвенції стали всі держави, що входять до складу Ради Європи. Це пояснювалося тим, що спочатку багато європейських країн заперечували проти надання індивідам права на подачу скарги до Європейського суду з прав людини та проти його обов'язкової юрисдикції.

ЄКПЛ складається з Преамбули і 59 статей, об'єднаних у три розділи. Розділ I «Права і свободи» визначає основні права і свободи, обов'язкові для дотримання державами-учасницями (право на життя; заборона рабства і примусової праці; право на свободу і особисту недоторканість; право на справедливий судовий розгляд; покарання винятково на підставі закону; право на повагу до приватного і сімейного життя; свобода думки, совісті та релігії; свобода зборів і асоціацій;

право на шлюб; заборона дискримінації тощо). Розділ II «Європейський суд з прав людини» встановлює склад, процедуру і юрисдикцію Суду. Розділ III «Інші положення» включає положення про набуття чинності і можливу денонсацію ЄКПЛ, застереження тощо. Відтоді, як ЄКПЛ була підписана, її текст неодноразово піддавався перегляду. Зміни і доповнення до Конвенції вносилися у формі протоколів. Загалом, у період з 1952 по 2020 р. було підписано 16 протоколів.

Протоколи до ЄКПЛ поділяються на дві групи: ті, що спрямовані на доповнення ЄКПЛ новими правами, принципами і гарантіями, тобто новими нормами матеріального права (№ 1, 4, 6, 7, 12, 13); ті, що стосуються вдосконалення контрольного механізму ЄКПЛ, передусім. Європейського суду з прав людини (протоколи № 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16).

Україна підписала ЄКПЛ 9 листопада 1995 р., ратифікувала її 17 червня 1997 р., і набула чинності для України з 11 вересня 1997 р.

Серед основних документів щодо забезпечення захисту прав національних і мовних меншин на регіональному рівні, які були прийняті в рамках Ради Європи це є Рамкова конвенція про захист національних меншин 1995 р. та Європейська хартія регіональних мов або мов меншин 1992 р..

Рамкова конвенція про захист національних меншин 1995 р. визначає, що захист національних меншин необхідний для стабільності, демократичної безпеки та миру на Європейському континенті, а плюралістичне і демократичне суспільство повинно поважати етнічну, культурну, мовну та релігійну самобутність будь-якої особи, що належить до національної меншини, що створення обстановки терпимості і діалогу необхідно для того, щоб культурне різноманіття було джерелом і фактором збагачення, а не розколу суспільства. Держави зобов'язуються створювати необхідні умови для ефективної участі осіб, які належать до національних меншин, у культурному, суспільному та економічному житті, а також у веденні державних справ, особливо тих, які їх зачіпають. Нагляд за виконанням Рамкової конвенції про захист національних меншин 1995 р. здійснює Консультативний комітет, що існує при Комітеті Міністрів Ради Європи.

Метою Європейської хартії регіональних мов або мов меншин 1992 р. є сприяння підтримці і розвитку традицій і культурної спадщини Європи за допомогою захисту історичних регіональних мов або

мов меншин Європи, деякі з яких можуть зникнути з плином часу. Сутність Хартії полягає у визнанні регіональних мов або мов меншин як показників культурного процвітання. Її особливістю, також є те, що вона єдиний обов'язковий для виконання документ міжнародного рівня, що спрямований на захист і підтримку регіональних мов або мов меншин.

Питання до практичного заняття

1. Прийняття та основні етапи розвитку Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як міжнародного договору у сфері захисту прав людини.

2. Структура та зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Характеристика додаткових протоколів до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Сфера дії Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у просторі і у часі.

3. Рамкова конвенція про захист національних меншин.

4. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин.

5. Європейська конвенція про поселення.

Література до теми

1. Андріанов К. В. Роль контрольного механізму Конвенції про захист прав і основних свобод людини в процесі реалізації її норм: дис... канд. юрид. Наук / К. В. Андріанов. – К., 2002. – 185 с.

2. Анісімова В. Н. Право на свободу та особисту недоторканність / В. Н. Анісімова // Право України. – 1999. – № 2. – С. 23–31.

3. Бортновська З. Справи з питань оподаткування: межі застосовуваності статті 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод / З. Бортновська // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2002. – № 2. – С. 207–219.

4. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра–К, 2015. – 268 с.

5. Буроменський М. Право на свободу асоціації та на проведення мирних зборів / М. Буроменський // Європейська конвенція з прав

людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. – К. : ВІПОЛ, 2004. – С. 621– 626.

6. Бущенко А. П. Проти катувань. Стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основних свобод. Систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини / А. А. Бущенко. – Х.: Фоліо, 2005. – 288 с.

7. Вибрані справи Європейського суду з прав людини : Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини / укл. Ю. Зайцев, О. Павліченко. – К. : Фенікс, 2004. – 96 с.

8. Вибрані рішення Європейського суду з прав людини: в двох томах. Т. 1. / укл. Ю. Зайцев, О. Павліченко. – К. : Фенікс, 2006. – 688 с.

9. Вибрані рішення Європейського суду з прав людини: в двох томах. Т. 2. / укл. Ю. Зайцев, О. Павліченко. – К. : Фенікс, 2006. – 688 с.

10. Гришук О. В. Особливості закріплення ідеї людської гідності у правових актах Ради Європи / О. В. Гришук // Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління: часопис Хмельниць. Ун-ту управління та права. – 2013. – Вип. 1. – С. 360– 367.

11. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2-е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

12. Дженіс М., Кей Р., Бредні Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування: пер. з англ. Київ: АртЕк, 1997. – 624 с.

13. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини: навч.– практич. посіб. / Т. І. Дудаш. – К.: Алерта, 2013. – 368 с.

14. Заборона катування. Практика Європейського суду з прав людини. – К.: Український центр правничих студій, 2001. – 194 с.

15. Значимість діяльності Ради Європи в царині прав людини // Бюлетень центру інформації та документації Ради Європи в Україні. – 1998. – 1998. – № 1. – С. 8– 61.

16. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб. / [О. В. Сердюк, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка. – Харків : Право, 2019. – 124 с.

17. Мак Брайд Дж. Проміжний аналіз практики Європейського суду з прав людини з питань застосування положень Європейської конвенції з прав людини, які стосуються запобіжного ув'язнення / Дж.

Мак Брайд // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2003. – № 4. – С. 157– 236.

18. Мак Брайд Дж. Реалізація права на свободу об'єднання відповідно до Європейської конвенції з прав людини / Дж. Мак Брайд // Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст; за ред. О. Л. Жуковської. – К.: ВІПОЛ, 2004. – С. 565– 631.

19. Мармазов В. Про телеологічне (цільове) тлумачення Європейської Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. Мармазов // Право України. – 2004. – № 1. – С.26– 29.

20. Мерлен-Демартис М. Застосування Європейської Конвенції на національному рівні на прикладі Франції / М. Мерлен-Демартис // Вісник Конституційного Суду України. – 2002. – № 4. – С. 49– 51.

21. Манукян В. И. Европейский суд по правам человека: право, прецеденты, комментарии: Научно-практическое пособие. – К.: Истина, 2007.

22. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.

23. Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців: навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. Київ. – 2004. – 160 с.

24. Мицик В. В. Права національних меншин у міжнародному праві: монографія. Київ.: Вид.– полігр. Центр «Київ. Ун-т», 2004. – 287 с.

25. Неделек Б. Стаття 14 Європейської конвенції про захист прав людини та основних свобод / Б. Неделек // Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. – К.: ВІПОЛ, 2004. – С. 631– 652.

26. Європейські стандарти в галузі свободи слова / упор. і наук. ред. Д. М. Третяков. – К.: Ін Юре, 2002. – 232 с.

27. Пастухова Л. В. Ефективність міжнародно-правових засобів забезпечення реалізації Конвенції про захист прав і основних свобод людини: автореф. дис... канд. юрид. наук / Л. В. Пастухова. – К., 2003. – 18 с.

28. Пашук Т. І. Право людини на ефективний державний захист її прав та свобод / Т. І. Пашук // Праці Львів. лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування АПРн України. – Л.: Край, 2007. – 220 с.

29. Пашук Т. І. Право на ефективний засіб правового захисту: інтерпретація Європейським судом з прав людини / Т. І. Пашук // Адвокат. – 2004. – № 6. – С. 25–29.

30. Пашук Т. І. Співвідношення права на ефективний засіб юридичного захисту і на справедливий судовий розгляд (у світлі європейських стандартів) / Т. І. Пашук // Адвокат. – 2005. – № 1. – С. 35–42.

31. Проти катувань. Європейські механізми запобігання катуванням та жорсткому поводженню / Харківська правозахисна група. – Х.: Фоліо, 2003. – 160 с.

32. Рабінович П. М. Європейська конвенція з прав людини: проблеми національної імплементації (загальнотеоретичні аспекти) / П. М. Рабінович, Н. М. Раданович // Праці Львів. лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування АПРН України / Редкол.: П. М. Рабінович (голов. ред.) та ін. – Серія 1. Дослідження та реферати. – Вип. 4. – Л.: Астрон, 2002. – 192 с.

33. Рабінович П. Національна імплементація міжнародних договорів щодо прав людини (питання загальної теорії) / П. Рабінович, Н. Раданович // Юрид. Україна. – 2003. – № 4. – С. 7–13.

34. Рабінович П. М. Особливості тлумачення юридичних норм щодо прав людини (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини) / П. М. Рабінович, С. Є. Федик // Праці Львів. лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування АПРН України. – Л.: Астрон, 2002. – 171 с.

35. Рабінович П. М. Права людини і громадянина: навч. посібник / П. М. Рабінович, М. І. Хавронюк. – К.: Атіка, 2004. – 464 с.

36. Сироїд Т. Л. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб./ Т. Л. Сироїд, Л. О. Фоміна. – Харків: Право, 2019. – 310 с.

37. Сорокун В. М. Міжнародно-правовий захист права на свободу совісті та віросповідання : монографія / Харків : Константа, 2010. – 252 с.

38. Соловійов О. Кримінальне обвинувачення у справах публічно-правового характеру (практика Європейського суду з прав людини) / О. Соловійов // Право України. – 2005. – № 2. – С. 121–124.

39. Стефанюк В. Права і основні свободи людини в світлі європейських стандартів правового захисту / В. Стефанюк // Укр. часопис міжнар. права. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

40. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : компендіум / (О. В. Сердюк,

Ю. В. Щокін, І. В. Яковюк та ін.); за заг. Ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. – Харків: Право, 2017. – 374 с.

41. Глуначення та застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод Європейським судом з прав людини та судами України: навч. посібник / М. Мазур, С. Тагієв, А. Беніцький, В. Костицький. – Луганськ, 2006. – 600 с.

42. Товт М. Міжнародно-правовий захист національних меншин в Україні та система контролю Ради Європи // Право України: Юрид. журн. – 2001. – № 7. – С. 28– 32.

43. Толочко О. Європейський досвід застосування ст. 6 Конвенції про захист прав і основних свобод людини у кримінальному судочинстві / О. Толочко // Право України. – 2001. – № 6. – С. 41– 44.

44. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

45. Шевчук С. Порівняльне прецедентне право з прав людини / С. Шевчук. – К.: Реферат, 2002. – 344 с.

46. Ягунов Д. В. Практика Європейського суду з прав людини (прецеденти та коментарі з питань кримінального судочинства) / Д. В. Ягунов. – Одеса: Фенікс, 2010. – 256 с.

47. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

48. Steven Greer, Janneke Gerards & Rose Slowe. Human Rights in the Council of Europe and the European Union: Achievements, Trends and Challenges. – Cambridge University Press. – 2018. – 939 p.

ТЕМА 9

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

Лекційний курс

Порядок становлення, розвитку та реформування Суду. Склад та внутрішня структура Суду. Юрисдикція Суду. Право на звернення до Суду. Умови прийнятності індивідуальних заяв до розгляду в Суді. Порядок і форми діяльності Суду. Виконання рішень Суду. Контроль за виконанням рішень Суду.

Вступ до теми

Європейський Суд з прав людини – судовий інститут, утворений на підставі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., який здійснює контроль за виконанням державами-учасницями положень цієї Конвенції. Кількість членів Суду (суддів) рівна кількості держав-учасниць Конвенції. Критеріями для призначення на посаду судді є володіння «високими моральними якостями» і належною правовою кваліфікацією. Судді обираються Парламентською асамблеєю Ради Європи. Вибори є альтернативними: кожна держава-учасниця представляє список з трьох кандидатів, один з яких більшістю поданих голосів обирається суддею. Термін повноважень суддів, згідно з Конвенцією в редакції Протоколу № 14 – дев'ять років без права переобрання.

Внутрішня структура Суду:

а) пленум, який об'єднує всіх членів Суду – вирішує тільки адміністративні питання, пов'язані з діяльністю цього органу;

б) секції (або відділення) – у їх рамках створюються палати для розгляду конкретних справ;

в) палати – утворюються всередині кожної секції для розгляду справ по суті. Кожна палата включає 5 або 7 суддів. Поряд зі звичайними палатами, у складі Суду існує Велика палата, що включає 17 суддів; її очолює безпосередньо Голова Суду. Даний структурний підрозділ є

апеляційною інстанцією всередині Суду, в якій можуть оскаржуватися рішення, винесені звичайними палатами;

г) комітети з трьох суддів – формуються в рамках кожної секції (строком на 1 рік). Вони можуть припиняти провадження по індивідуальних скаргах, які є неприйнятними, а також мають право розглядати індивідуальні скарги по суті і виносити за ними остаточні ухвали, якщо питання тлумачення чи застосування Конвенції у даній справі до цього вже було роз'яснено у прецедентному праві Суду;

г) одноосібні судді – наділені правом без додаткового розгляду скарги оголошувати її непринятною, якщо вона явно не відповідає необхідним умовам.

Юрисдикція Суду включає: розгляд і розв'язання індивідуальних скарг від фізичних осіб, неурядових організацій чи груп приватних осіб; розгляд міждержавних справ – їх має право порушувати кожна держава-учасниця Конвенції проти іншої держави-учасниці відносно будь-якого порушення її положень; винесення консультативних висновків за запитом Комітету міністрів Ради Європи.

Головною складовою контрольного механізму ЄКПЛ виступає Європейський суд з прав людини, який був створений відповідно до ЄКПЛ в 1950 р. і приступив до роботи в 1959 р. Серед справ, що входять до юрисдикції Суду, найпоширенішою категорією є справи за індивідуальними скаргами.

Вичерпний перелік умов прийнятності Судом індивідуальних скарг:

1. Критерій сумісності обставин справи. Предметом скарги можуть бути порушення лише тих прав і свобод людини, які гарантовані ЄКПЛ та протоколами до неї. Тому звертатися до Суду можна тільки зі скаргою на порушення цих прав.

2. Критерій особи. Заявником, що звертається зі скаргою до Суду, може виступити будь-яка фізична особа, неурядова організація чи група осіб, які є жертвою порушення прав, закріплених в ЄКПЛ. Заявниками не можуть бути офіційні органи держави та посадові особи. Відповідачем за скаргою, що подається до Суду, завжди виступає держава-учасниця ЄКПЛ, яка винна в порушенні або незабезпеченні захисту прав людини.

3. Критерій часу. Підставою для звернення до Суду проти держави є факти, що відбулися після того, як ця держава набула зобов'язань

із забезпечення гарантованих ЄКПЛ прав і свобод людини. Як правило, цю дату пов'язують із датою ратифікації державою ЄКПЛ (і відповідних протоколів до неї).

4. Критерій місця. Держава-учасниця несе відповідальність за порушення прав людини, здійснених на її території її офіційними органами чи посадовими особами.

5. Критерій вичерпання засобів національного правового захисту. Суд може прийняти скаргу до розгляду тільки після того, як було вичерпано всі національні засоби правового захисту (зокрема, апеляційні, касаційні та інші національні судові інстанції).

6. Критерій 4-місячного терміну. Скарга до Суду може бути подана протягом 4 місяців з дати винесення національними органами остаточного рішення у справі.

7. Інші критерії прийнятності: а) скарга не повинна бути анонімною; б) скарга не повинна бути аналогічна тій, яка вже розглядалася Судом, або є предметом іншої процедури міжнародного розгляду, за умови, що вона не містить нових фактів (заборона повторних скарг); в) скарга не повинна бути несумісною з положеннями ЄКПЛ або протоколів до неї, явно необґрунтованою чи такою, що зловживає правом на подання скарги.

Якщо скарга відповідає наведеним умовам прийнятності, відповідний структурний підрозділ Суду розглядає справу по суті та виносить за нею мотивоване рішення. У разі задоволення скарги, Суд констатує факт порушення державою-відповідачем ЄКПЛ, що тягне за собою обов'язок держави скасувати або змінити закони, інші правові акти державних органів (зокрема, вироки і рішення національних судів), які викликали таке порушення. Додатковим наслідком ухвал Суду є присудження виплати “справедливої компенсації” потерпілій стороні (ст. 41 ЄКПЛ). Така компенсація повинна виплачуватися за рахунок бюджету держави-порушниці.

Питання до практичного заняття

1. Порядок становлення, розвитку та реформування Суду.
2. Склад та внутрішня структура Суду.
3. Юрисдикція Суду.
4. Право на звернення до Суду. Умови прийнятності індивідуальних заяв до розгляду в Суді.

5. Порядок і форми діяльності Суду.
6. Виконання рішень Суду.
7. Контроль за виконанням рішень Суду.

Література до теми

1. Анцупова Т. О. Процесуальне право Ради Європи: принципи, система, динаміка: дис. ... д– ра юрид. наук / Анцупова Тетяна Олександрівна ; НУ «ОЮА». – Одеса, 2014. – 443 с.
2. Анцупова Т. О. Процесуальне право Ради Європи: принципи, система, динаміка: автореф. дис. ... д– ра юрид. наук / Анцупова Тетяна Олександрівна; НУ «ОЮА», наук. консультант: д. ю. н., проф. О. К. Вишняков, офіційні опоненти: А. І. Дмитрієв, М. М. Микієвич, В. І. Муравйов. – Одеса, 2014. – 36 с.
3. Анцупова Т. О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики: монографія / Т. О. Анцупова; НУ «ОЮА», рец. : В. Ф. Антипенко, П. М. Бірюков, О. О. Мережко. – Одеса: Фенікс, 2013. – 385 с.
4. Биштыга А. Европейский суд по правам человека / А. Биштыга; науч. ред. А. Е. Вашкевич; пер. с пол. Е. Г. Генделя. – Минск: Тесей, 2000. – 240 с.
5. Блажівська Н. Є. Виконання рішень Європейського суду з прав людини. Порівняльний аспект / Н. Є. Блажівська // Вісник Вищої ради юстиції. – 2010. – № 2. – С. 83– 89.
6. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра– К, 2015. – 268 с.
7. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини: навч.– практич. посіб. / Т. І. Дудаш. – К.: Алерта, 2013. – 368 с.
8. Дудаш Т. Право інтерпретаційна діяльність Європейського суду з прав людини крізь призму герменевтики / Т. Дудаш // Вісн. Акад. прав. Наук України. – 2008. – № 3. – С. 12– 24.
9. Дудаш Т. Юридична природа рішень Європейського суду з прав людини (загальнотеоретичний аспект) / Т. Дудаш // Право України. – 2010. – № 2. – С. 173– 179.
10. Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико– правові аспекти діяльності Ради Європи: навч. посібник: рекомендова-

но МОН України / Л. Г. Заблоцька, А. Л. Федорова, Т. І. Шинкаренко. – Київ: Фенікс, 2007. – 224 с.

11. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2–е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

12. Дженіс М., Кей Р., Бредні Е. Європейське право у галузі прав людини: джерела і практика застосування: пер. з англ. Київ: АртЕк, 1997. – 624 с.

13. Європейський суд з прав людини: матеріали практики (2005–2006 рр.): праці Львів. лабораторії прав людини і громадянина / Упоряд. П. М. Рабінович. – К.: Фенікс, 2007. – 272 с.

14. Європейський Суд з прав людини: організація, процедура, практика звернення / М–во юстиції України. – К.: Ін Юре, 2000. – 16 с.

15. Європейський Суд з прав людини: організація, діяльність, процес / М–во юстиції України; За ред. В. В. Лутковської. – К.: Прасіс, 2005. – 168 с.

16. Європейський суд з прав людини: матер. практики (2006–2008 рр.) – Львів: Край, 2009. – 407 с.

17. Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В. Г. Буткевича. – К.: Ред. журн. «Право України». – Вип. 1 у 3 ч. – 2011.

18. Європейський суд з прав людини. Базові матеріали. Застосування практики: збірник / укл. Ю. Зайцев. – К.: Український центр правничих студій, 2003. – 582 с.

19. Козакевич О. Європейський суд з прав людини: здобутки та перспективи / О. Козакевич // Юрид. Україна. – 2003. – № 4. – С. 80–87.

20. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях і відповідях) : навч.-довідк. посіб. / [О. В. Сердюк, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за заг. ред. І. В. Яковюка. – Харків : Право, 2019. – 124 с.

21. Рабінович П. М. Рішення Європейського суду з прав людини як «праволюдінні» стандарти / П. М. Рабінович // Європейський суд з прав людини. Матеріали практики (1993–2003 рр.) // Праці Львів. лабораторії прав людини і громадянина НДІ держ. будівництва та місц. самоврядування АПрН України. – К.: Фенікс, 2004. – С. 9–24.

22. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник: щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.

23. Клименко О. М. Як звернутися до Європейського Суду з прав людини. – К.: Видавець Фурса С. Я., 2007.
24. Манукян В. И. Европейский суд по правам человека: право, прецеденты, комментарии: Научно-практическое пособие. – К.: Истина, 2007.
25. Практика Європейського суду з прав людини. – Л. : Кальварія, 1998.
26. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : компендіум / (О. В. Сердюк, Ю. В. Щокін, І. В. Яковюк та ін.); за заг. Ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. – Харків: Право, 2017. – 374 с.
27. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.
28. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Наук.– метод. посіб. для суддів. 2–ге вид., випр., допов. Київ. – 2015. – 208 с.
29. Шевчук С. Судовий захист прав людини. Практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – К.: Реферат, 2006. – 829 с.
30. Шевчук С. Судовий захист прав людини: практика Європейського суду з прав людини у контексті західної правової традиції / С. Шевчук. – Вид.2–е, випр., доп. – К.: Реферат, 2007. – 848 с.
31. Шишкіна Е. Деякі аспекти правової природи рішень Європейського суду з прав людини / Е. Шишкіна // Право України. – 2005. – № 9. – С. 102– 105.
32. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.
33. Steven Greer, Janneke Gerards & Rose Slowe. Human Rights in the Council of Europe and the European Union: Achievements, Trends and Challenges. – Cambridge University Press. – 2018. – 939 p.

ТЕМА 10

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНИХ, ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Лекційний курс

Європейська соціальна хартія, Європейська соціальна хартія (переглянута): їх характеристика. Додаткові протоколи до Хартії. Європейський кодекс соціального забезпечення. Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів. Європейська конвенція про соціальне забезпечення. Європейська конвенція про соціальний захист фермерів. Конвенція Ради Європи про права людини та біомедицину. Конвенція про розробку європейської фармакопеї. Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу.

Вступ до теми

Європейська соціальна хартія (переглянута) 1996 року, яка набула чинності 1 липня 1999 року, втілює в одному документі всі права, гарантовані Європейською соціальною хартією 1961 року, додатковим протоколом до неї 1988 року і додає нові права і містить поправки, прийняті Сторонами. Вона поступово замінює собою первинний договір 1961 року.

Хартія гарантує права і свободи, які стосуються всіх людей в їх повсякденному існуванні. Основні права стосуються наступних сфер:

1. Житло: доступ до адекватного і доступного житла; скорочення числа бездомних; житлова політика спрямована на всі знедолені категорії; процедури щодо обмеження примусового виселення; рівний доступ для негромадян до соціального житла і житлових пільг; будівництво житла та житлові дотації, пов'язані з потребами сім'ї.

2. Здоров'я: доступне і ефективне медичне обслуговування для всього населення; політика, спрямована на попередження захворю-

вань, в тому числі гарантії на здорове навколишнє середовище; усунення ризиків професійних захворювань з тим, щоб гарантувати, що здоров'я і безпека на робочому місці передбачені законом і гарантовані на практиці; захист материнства.

3. Освіта: безкоштовна початкова та середня освіта; безкоштовні і ефективні служби професійної орієнтації; доступ до початкової підготовки (загальна і середня професійна освіта), університетська та неуніверситетська вища освіта, професійне навчання, у тому числі підвищення кваліфікації; спеціальні заходи для іноземних громадян; інтеграція в школи дітей з обмеженими можливостями; доступ до освіти і професійної підготовки для осіб з обмеженими можливостями.

4. Свобода роботи: заборона примусової праці; заборона на роботу дітей віком до 15 років; спеціальні умови праці для дітей від 15 до 18 років; право заробляти собі на життя вільно обраним заняттям).

5. Справедливі умови праці: економічна і соціальна політика, спрямована на забезпечення повної зайнятості; доступ до роботи для інвалідів; справедливі умови роботи щодо заробітної плати та робочого часу; захист у разі звільнення; захист від сексуального та психологічного переслідування.

6. Колективні права: свобода створення профспілок та організацій роботодавців, щоб захистити економічні та соціальні інтереси; індивідуальна свобода, щоб вирішити, чи до них приєднатися чи ні; заохочення спільних консультацій, колективних переговорів, примирення та добровільного арбітражу; право на страйк.

7. Правовий та соціальний захист: правовий статус дитини; поводження з неповнолітніми правопорушниками; захист від жорстокого поводження та насильства; заборона будь-яких форм експлуатації (сексуальної або іншої); правовий захист сім'ї: рівність подружжя в парі і щодо дітей, захист дітей у разі розпаду сім'ї; право на соціальну безпеку, соціальне забезпечення та соціальні послуги; право на захист від бідності та соціального відчуження; догляд за дітьми; особливі заходи щодо харчування літніх людей.

8. Пересування людей: право на возз'єднання сім'ї; право громадян на виїзд з країни; процесуальні гарантії у разі висилання з країни; спрощення імміграційних формальностей.

9. Недопущення дискримінації: право жінок і чоловіків на рівне поводження і рівні можливості в галузі зайнятості; гарантія для всіх

громадянам та іноземцям, які законно проживають та/або працюють, що всі права, закріплені в Хартії, застосовуються незалежно від раси, статі, віку, кольору шкіри, мови, релігії, переконань, національного походження, соціального походження, стану здоров'я або приналежності до національної меншини; заборона дискримінації на основі сімейних обов'язків; право інвалідів на соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства.

Хартія передбачає механізм контролю, що базується на підставі національних доповідей держав-учасниць (Протокол 1991 року), а також систему колективної скарги (Протокол 1995 року), яка дозволяє, серед іншого, профспілкам та неурядовим організаціям подавати колективні позови. Європейський комітет з соціальних прав є органом, що відповідає за контроль за дотриманням Хартії в державах, які є її сторонами. До Комітету входить 15 незалежних і неупереджених членів, які обираються Комітетом Міністрів Ради Європи терміном на шість років з можливістю одноразового переобрання.

Конвенція про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень біології та медицини (Конвенція про права людини та біомедицину) має додаткові протоколи від 12 січня 1998 року, від 24 січня 2002 року, від 25 січня 2005 року. Предмет і мета Конвенції є те, що сторони цієї Конвенції захищають гідність та самобутність людини і гарантують кожній особі – без дискримінації – дотримання її цілісності та інших прав і основних свобод у зв'язку з використанням біології та медицини. При цьому, кожна сторона вживає в рамках свого внутрішнього законодавства необхідних для запровадження положень цієї Конвенції заходів.

Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів визначає термін «трудоючий-мігрант» тобто громадянина Договірної Сторони, якому інша Договірна Сторона дозволила перебувати на її території для здійснення оплачуваної роботи. Ця Конвенція не застосовується до: прикордонних робітників; акторів, інших артистів естради й спортсменів, запрошених на короткий проміжок часу, а також до осіб вільної професії; моряків; осіб, що отримують професійну підготовку; сезонних робітників; сезонні трудоючі-мігранти – це особи, які є громадянами однієї Договірної Сторони й займаються на території іншої Договірної Сторони діяльністю, що залежить від пори року, на контрактній основі на визначений пері-

од або для виконання конкретно визначеної роботи; робітників, які є громадянами Договірної Сторони, і виконують конкретну роботу на території іншої Договірної Сторони від імені підприємства, зареєстрований офіс якого знаходиться за межами території цієї Договірної Сторони.

Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу запроваджує принцип рівного ставлення до громадян кожної з держав-членів при застосуванні законодавства, що передбачає надання соціальної та медичної допомоги, тобто кожна з Договірних Сторін бере на себе зобов'язання забезпечувати, щоб громадяни інших Договірних Сторін, які на законних підставах знаходяться на будь-якій частині її території, на яку поширюється дія Конвенції, та які не мають додаткових джерел, мали право – рівне з громадянами цієї держави та на цих же умовах – на соціальну та медичну допомогу, що передбачається час від часу чинним законодавством на цій частині її території.

Питання до практичного заняття

1. Європейська соціальна хартія, Європейська соціальна хартія (переглянута): їх характеристика. Додаткові протоколи до Хартії.
2. Європейський кодекс соціального забезпечення.
3. Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів.
4. Європейська конвенція про соціальне забезпечення.
5. Європейська конвенція про соціальний захист фермерів.
6. Конвенція про права людини та біомедицину.
7. Конвенція про розробку європейської фармакопеї.
8. Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу.

Література до теми

1. Болотіна Н. Б. Право на рівні права та можливості: сучасні стандарти Ради Європи і юридична практика в Україні / Н. Б. Болотіна, М. М. Феськов//Проблеми пенітенціарної теорії і практики: щоріч. бюлетень. 2004. – № 9. – С. 248-258.
2. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний по-

сібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра– К, 2015. – 268 с.

3. Гришук О. В. Особливості закріплення ідеї людської гідності у правових актах Ради Європи / О. В. Гришук // Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління: часопис Хмельниц. Ун-ту управління та права. – 2013. – Вип. 1. – С. 360– 367.

4. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2– е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

5. Дрьоміна-Волок Н. В. Концепція расової дискримінації у міжнародному антидискримінаційному праві: монографія. Одеса: Юрид. літ., 2015. – 540 с.

6. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник: щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.

7. Макагон О. В. Правове значення законодавства ради Європи для захисту прав та інтересів працівників-мігрантів, які є громадянами України // Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць . – 2007. – Вип. 37 . – С. 408– 414.

8. Мицик В. В. Права національних меншин у міжнародному праві: монографія. Київ.: Вид.– полігр. Центр «Київ. Ун-т», 2004. – 287 с.

9. Сажієнко Н. В. Міжнародно-правові співробітництва держав у сфері охорони здоров'я в рамках ради Європи / Н. В. Сажієнко // Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету :зб. ст. 2004-2012. – Вип. 16. – 381 с. – С. 132-135.

10. Сироїд Т. Л. Міжнародний захист прав людини: навч. посіб./ Т. Л. Сироїд, Л. О. Фоміна. – Харків: Право, 2019. – 310 с.

11. Сорокун В. М. Міжнародно-правовий захист права на свободу совісті та віросповідання : монографія / Харків : Константа, 2010. – 252 с.

12. Феськов М. М. Право працівника-мігранта на зайнятість на території іншої держави: стандарти Ради Європи і законодавство України // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. – № 3. – С.57– 61.

13. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

14. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

15. Steven Greer, Janneke Gerards & Rose Slove. Human Rights in the Council of Europe and the European Union: Achievements, Trends and Challenges. – Cambridge University Press. – 2018. – 939 p.

16. Tkowski Andrzej, Labour Law: Council of Europe. Kluwer Law International. – 2019. – 256 p.

ТЕМА 11

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Лекційний курс

Європейська конвенція про громадянство. Конвенція про недопущення безгромадянства у зв'язку з правонаступництвом держав. Конвенція про скорочення випадків множинного громадянства та про військовий обов'язок у випадках множинного громадянства. Європейська конвенція про отримання за кордоном інформації та доказів в адміністративних справах. Європейська конвенція про вручення за кордоном документів, які стосуються адміністративних справ. Європейська конвенція про міжнародні наслідки позбавлення права управління автотранспортними засобами. Європейська конвенція про імунітет держав. Європейська конвенція про скасування легалізації документів, виданих дипломатичними агентами або консульськими посадовими особами. Європейська конвенція про інформацію щодо іноземного законодавства. Європейська конвенція про консульські функції. Європейська конвенція про заходи покарання за порушення правил дорожнього руху. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах.

Вступ до теми

Явище поліпатризму має яскраво виражену тенденцію до розширення, що звісно, породжує серйозні проблеми для держав. Тому питання громадянства знайшли своє втілення у низці міжнародно-правових документів. Так, 6 травня 1963 року держави-члени Ради Європи підписали Конвенцію про скорочення випадків багатогромадянства та про військову повинність у випадках багатогромадянства. 24 листопада 1977 р. Радою Європи ухвалено Додатковий протокол до зазначеної Конвенції та внесено до неї поправки.

Європейська конвенція про громадянство зафіксувала певний дуалізм: вона не створює перепон для подвійного громадянства і, в той же час, не вимагає від держав визнання подвійного (множинного) громадянства як загального принципу. Європейською конвенцією про громадянство також встановлено, що кожна держава може вільно вирішувати, які наслідки має в її внутрішньодержавному праві факт набуття її громадянином іншого громадянства або його належності до іншого громадянства. За статтею 15 зазначеної Конвенції її положення не обмежують право кожної держави-учасниці встановлювати у своєму внутрішньодержавному праві: 1) зберігають чи втрачають громадянство її громадяни, які набувають або мають громадянство іншої держави; 2) чи пов'язано набуття або збереження її громадянства з відмовою від іншого громадянства або від його втрати. Таким чином, установлення окремих обмежень щодо права громадян на вибір громадянства, відповідно до Європейської конвенції про громадянство, є компетенцією держави. При цьому, позбавлення громадянства вважається явищем небажаним. Так, в Європейській конвенції про громадянство 1997 року, міститься заборона на позбавлення громадянства. Така заборона впливає з того, що громадянство є двостороннім, постійним правовим зв'язком особи та держави. Тому такий зв'язок не може бути довільно розірваний державою. У той же час, вихід з громадянства є добровільним волевиявленням особи, яке здійснюється за особистим клопотанням громадянина на ім'я Президента чи іншої уповноваженої особи.

Першою багатосторонньою міжнародною угодою, яка врегулювала проблему державного імунітету в цілому, стала Європейська конвенція про імунітет держав, прийнята Радою Європи 16 травня 1972 р. у м. Базелі. Водночас цей міжнародний документ заслуговує на увагу з двох причин: по-перше, це одна із перших спроб розв'язання тих проблем, які виникають внаслідок розбіжностей у національному законодавстві та судовій практиці різних країн стосовно випадків та обставин, за яких держава має імунітет; по-друге, автори конвенції намагались реалізувати задум про те, що конвенція має відповідати тенденціям розвитку міжнародного права щодо обмеження випадків надання іноземній державі права імунітету в юрисдикційних органах іншої держави, і тому, як вказується в юридичній літературі, конвенція є доказом того, що низка країн Західної Європи визнає існування меж,

в яких іноземна держава має право вимагати імунітету. У цій конвенції для уніфікації деяких правил стосовно імунітету державних суддів, отримала чітке закріплення концепція функціонального імунітету.

Європейська конвенція 1972 р. встановлює, що іноземній державі імунітет не надається, якщо вона відмовилася від нього. Також конвенція визначає, у якій формі така відмова є можливою (ст. 2). Так, держава не вправі посилатися на імунітет, якщо вона явно відмовилася від нього на підставі: 1) міжнародного договору; 2) положення контракту, укладеного у письмовій формі; 3) явної згоди, яка була надана після виникнення спору за її участю. Крім «явно вираженої відмови від імунітету», Європейська конвенція 1972 р. закріплює також форми «відмови від імунітету, яка передбачається». Приміром, іноземна держава не вправі посилатися на імунітет, якщо вона подала позов, вступила у судовий процес або подала зустрічний позов в суді іншої держави (п. 1, 2, 3 ст. 1). Також у Європейській конвенції закріплено перелік випадків (ст. 4-11), коли держава не користується імунітетом в суді іншої держави-учасниці. Зокрема, це відбувається у випадках, коли предмет судового провадження пов'язаний із договірним зобов'язанням іноземної держави, місцем виконання якого, згідно із договором, є територія держави суду; трудовим договором, укладеним між іноземною державою та фізичною особою, за яким робота підлягає виконанню на території держави суду; правовідношенням, що виникло між організацією (юридичною особою) та державою як однією із учасників цієї організації, якщо на території держави суду ця організація має своє реальне або офіційне місцезнаходження чи свою головну установу тощо.

Конвенцію про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах від 1998 року підписано між державами-членами Ради Європи та державами-членами ОЕСР. Світова фінансова криза 2008 року значно загострила проблему наповнення бюджетів держав і понукала держави до запровадження і вдосконалення механізмів боротьби з ухилянням від сплати податків. Як відомо, офшорні юрисдикції були і залишаються основним засобом для мінімізації податкових зобов'язань, тому саме вони стали об'єктом для вживання подібних заходів. Так, було підписано чимало двосторонніх договорів про обмін податковою інформацією та взаємну адміністративну допомогу з офшорними юрисдикціями, проте така робота була надзвичайно громіздкою і більш ефективним засобом у цьому випадку стало використання саме

багатостороннього договору. Тому у 2010 році було прийнято рішення про доопрацювання вже наявної Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових спорах від 1998 року і доповнення її спеціальним Протоколом на Лондонському саміті Великої двадцятки у 2010 році.

Питання до практичного заняття

1. Європейська конвенція про громадянство.
2. Конвенція про недопущення безгромадянства у зв'язку з правонаступництвом держав.
3. Конвенція про скорочення випадків множинного громадянства та про військовий обов'язок у випадках множинного громадянства.
4. Європейська конвенція про отримання за кордоном інформації та доказів в адміністративних справах.
5. Європейська конвенція про вручення за кордоном документів, які стосуються адміністративних справ.
6. Європейська конвенція про міжнародні наслідки позбавлення права управління автотранспортними засобами.
7. Європейська конвенція про імунітет держав.
8. Європейська конвенція про скасування легалізації документів, виданих дипломатичними агентами або консульськими посадовими особами.
9. Європейська конвенція про інформацію щодо іноземного законодавства.
10. Європейська конвенція про консульські функції.
11. Європейська конвенція про заходи покарання за порушення правил дорожнього руху.
12. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах.

Література до теми

1. Актуальні проблеми інтеграції та євроатлантичного співробітництва України: матеріали 15-ї регіон. наук. – практ. конф. 17 травня 2018 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенко. – Д.: ДРІДУНАДУ, 2018. – 272 с.

2. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра– К, 2015. – 268 с.
3. Матіас Гердеген. Європейське право: пер. з німецької / Матіас Гердеген. – К.: К. І. С., 2008. – 528 с.
4. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2– е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
5. Дрьоміна-Волок Н. В. Концепція расової дискримінації у міжнародному антидискримінаційному праві: монографія. Одеса: Юрид. літ., 2015. – 540 с.
6. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник : щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.
7. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.
8. Міжнародний і національний захист прав людини та права жінок: навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. Київ. – 2004. – 160 с.
9. Рабінович П. М. Європейські стандарти виборчих прав (у світлі практики Страсбурзького суду) / П. М. Рабінович, Т. І. Дудаш // Юрид. вісник України. – 2007. – № 36. – С. 13.
10. Рада Європи: 800 європейців: (Основна інформація про Раду Європи, її функціонування та структури). – К.: Кальварія, 2001. – 118 с.
11. Соловйов О. В. Міжнародні договори та міжнародно-судова практика їх застосування як джерела національного права (за матеріалами застосування в Україні Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду) : монографія / О. В. Соловйов. – К. : АОК, 2012. – 164 с. – (Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Серія 1 : Дослідження та реферати ; вип. 26).
12. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.
13. Чиж І. С. Україна в Раді Європи. К., 2001. – 388 с.
14. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА СУДОЧИНСТВА

Лекційний курс

Європейська конвенція про визначення правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій юридичними особами. Європейська конвенція про деякі міжнародні аспекти банкрутства. Конвенція про корупцію в контексті цивільного права. Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми. Конвенція щодо контакту з дітьми. Європейська конвенція про репатріацію неповнолітніх. Європейська конвенція про усиновлення дітей, Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута). Європейська конвенція про здійснення прав дітей. Європейська конвенція про цивільну відповідальність за шкоду заподіяну транспортними засобами. Європейська конвенція про місце виплати грошових зобов'язань. Європейська конвенція про обчислення строків. Конвенція про встановлення системи реєстрації заповітів. Європейська конвенція про припинення дії цінних паперів у міжнародному обігу. Конвенція про операції з цінними паперами, з використанням конфіденційної інформації. Конвенція про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру. Конвенція про відповідальність власників готелів стосовно майна їхніх мешканців. Конвенція про уніфікацію деяких норм патентного права. Європейська конвенція про впровадження єдиного закону про арбітраж. Європейська конвенція про заснування компаній. Європейська конвенція про міжнародну класифікацію патентів на винаходи. Європейська конвенція про формальності при оформленні заявки на видачу патентів. Європейська конвенція про мирне врегулювання спорів.

Вступ до теми

У липні 2002 р. учасники багатосторонньої зустрічі, організованої Радою Європи у Страсбурзі, прийняли «Фундаментальні принципи щодо статусу неурядових організацій в Європі», у яких вперше систематизовано основні європейські стандарти в цій галузі.

Серед основних принципів, які визначають правовий статус громадських організацій в країнах Європи, такі: неурядові організації включають об'єднання або організації, створені як окремими особами (фізичними або юридичними), так і групами таких осіб; неурядові організації можуть бути як неформальними об'єднаннями або організаціями, так і об'єднаннями або організаціями, які мають правосуб'єктність; неурядові організації можуть бути національними й міжнародними і за складом, і за сферою діяльності; неурядові організації повинні мати право на свободу висловлення поглядів та будь-які інші права і свободи, що мають гарантії в міжнародних або регіональних договорах та можуть належати таким організаціям; неурядові організації не підлягають управлінню з боку органів державної влади; неурядові організації, які мають правосуб'єктність, повинні мати такі самі права, що зазвичай належать іншим юридичним особам, і на них повинні поширюватися такі самі обов'язки та санкції у сфері адміністративного, цивільного та кримінального права, що зазвичай застосовуються до таких юридичних осіб; законодавчі та податкові норми, що застосовуються до неурядових організацій, повинні заохочувати їх утворення і тривалу діяльність; неурядові організації не повинні розподіляти будь-який прибуток, що може виникнути внаслідок їх діяльності, між своїми членами або засновниками, але можуть використовувати цей прибуток для реалізації своїх завдань; дії або бездіяльність суб'єктів владних повноважень, що впливає на неурядові організації, повинні подаватися до адміністративного оскарження та вільного оскарження з боку неурядових організацій у незалежному та неупередженому суді з належною юрисдикцією.

Правовий статус міжнародних неурядових організацій визначається також Європейською конвенцією про визнання юридичними особами міжнародних неурядових організацій, прийнятою Радою Європи в Страсбурзі 24 квітня 1986 р. Згідно із зазначеною Конвенцією міжнародна неурядова організація повинна мати на меті неприбутко-

ву діяльність міжнародного значення; бути створеною документом, який відповідає вимогам національного законодавства визначеної країни (сторони); здійснювати статутну діяльність на території принаймні двох сторін; мати законну штаб-квартиру на території сторони, а управлінські та контрольні органи – на території цієї держави або іншої сторони.

Міжнародно-правові договори Ради Європи про захист прав дітей та підлітків: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, від 4 листопада 1950 р. (СЄД № 005) і протоколи до неї, Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом від 15 жовтня 1975 р. (СЄД № 085), Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20 травня 1980 р. (СЄД № 105), Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 р. (СЄД № 160), Європейська соціальна хартія (переглянута) від 3 травня 1996 р. (СЄД № 163), Європейська конвенція про громадянство від 6 листопада 1997 р. (СЄД № 166), Конвенція про контакт з дітьми від 15 травня 2003 р. (СЄД № 192), Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16 травня 2005 р. (СЄД № 197), Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 р. (СЄД № 201), Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) (СЄД № 202) від 27 листопада 2008 р.

Європейська конвенція про здійснення прав дітей застосовується до дітей, які не досягли 18 років. Предметом цієї Конвенції є підтримка у найвищих інтересах дітей їхніх прав, надання їм процесуальних прав і сприяння здійсненню цих прав шляхом забезпечення поінформованості дітей та їхнього допуску до участі, особисто або через інших осіб чи інші органи, у розгляді судовим органом справ, які їх стосуються.

Питання до практичного заняття

1. Європейська конвенція про визначення правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій юридичними особами.
2. Європейська конвенція про деякі міжнародні аспекти банкрутства.
3. Конвенція про корупцію в контексті цивільного права.

4. Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом.
5. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми.
6. Конвенція щодо контакту з дітьми.
7. Європейська конвенція про репатріацію неповнолітніх.
8. Європейська конвенція про цивільну відповідальність за шкоду заподіяну транспортними засобами.
9. Європейська конвенція про місце виплати грошових зобов'язань.
10. Європейська конвенція про обчислення строків.
11. Конвенція про встановлення системи реєстрації заповітів.
12. Європейська конвенція про припинення дії цінних паперів у міжнародному обігу.
13. Конвенція про операції з цінними паперами, з використанням конфіденційної інформації.
14. Конвенція про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру.
15. Конвенція про відповідальність власників готелів стосовно майна їхніх мешканців.
16. Конвенція про уніфікацію деяких норм патентного права.
17. Європейська конвенція про усиновлення дітей, Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута).
18. Європейська конвенція про здійснення прав дітей.
19. Європейська конвенція про впровадження єдиного закону про арбітраж.
20. Європейська конвенція про заснування компаній.
21. Європейська конвенція про міжнародну класифікацію патентів на винаходи.
22. Європейська конвенція про формальності при оформленні заявки на видачу патентів.
23. Європейська конвенція про мирне врегулювання спорів.

Література до теми

1. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний по-

сібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра– К, 2015. – 268 с.

2. Громадські організації у дискурсі демократизації суспільства : монографія / редкол. : В. П. Бех (голова), Г. О. Нестеренко (заст. голови) [та ін.] ; за наук. ред. В. П. Бега ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 680 с.

3. Громадянське суспільство: проблеми і напрями інституційного розвитку : навч. посіб. / уклад. : Ю. П. Сурмін, Т. П. Крушельницька, В. В. Карлова [та ін.] ; за заг. ред. Ю. П. Сурміна. – Київ : НАДУ, 2008. – 56 с.

4. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2– е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

5. Європейська конвенція про визнання про визнання юридичними особами міжнародних неурядових організацій // Інформ.-пошук. система із законодавства України «Право. Версія Проф». – Режим доступу : <http://www.akros.com.ua/menu/view/itemId/23>.

6. Законодавче регулювання діяльності неприбуткових організацій: світовий досвід та рекомендації для України / Лабораторія законодавчих ініціатив. – Режим доступу: http://www.parliament.org.ua/index.php?action=publication&id=8&ar_id=42&as=0.

7. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник: щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.

8. Міжнародні організації : навч. посіб. / за ред. О. С. Кучика. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Київ : Знання, 2007. – 749 с.

9. Неурядові організації Європейського Союзу: порівняльний аналіз громадських організацій України. – Київ: Київський університет, 2002. – 48 с.

10. Стешенко В. М. Правовий захист прав дітей та підлітків і безпечний інформаційний простір: навчальний посібник / В. М. Стешенко. – Київ, 2018. – 388 с.

11. Теуш С. К. Загальна характеристика приватно-правових конвенцій Ради Європи // Вісник: Міжнародні відносини. – 2002. – 21. – С. 86– 91.

12. Теуш С. К. Місце приватно-правових конвенцій Ради Європи серед угод інших міжнародних організацій // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Сер. Міжнародні відносини. – 2003. – № 25-28. – С.56–61.

13. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

14. Чернявська Л. Н. Суб'єктність міжнародних неурядових організацій у світовій політиці: дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Л. Н. Чернявська. – Київ, 2007. – 235 с.

15. Яковлев А. А. Міжнародно-правове співробітництво у захисті права власності в системі Ради Європи: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 / А. А. Яковлев; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Харків, 2009. – 20 с.

16. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА СУДОЧИНСТВА

Лекційний курс

Європейська конвенція про запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Європейська конвенція про компенсацію жертвам насильницьких злочинів. Конвенція про передачу засуджених осіб. Конвенція про корупцію в контексті кримінального права. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів одержаних злочинним шляхом, та щодо фінансування тероризму. Європейська конвенція про незастосування терміну давності до злочинів проти людства та військових злочинів. Конвенція Ради Європи про боротьбу проти торгівлі людьми. Конвенція проти торгівлі людськими органами. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом. Конвенція про кібернетичну злочинність. Конвенція про захист довкілля через кримінальне право. Європейська конвенція про відповідальність за дію продуктів у випадку тілесного ушкодження або смерті. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків. Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками.

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах. Європейська конвенція про видачу правопорушників. Конвенція з контрафактної медичної продукції та аналогічної злочинної діяльності, що представляє загрозу для охорони здоров'я. Конвенція про запобігання і боротьбі з насильством щодо жінок та насильству у сім'ї. Конвенція про захист дітей від сексуальної експлуатації і сексуального насильства.

Вступ до теми

Європейська конвенція про запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню складається з преамбули, 5 глав і 23 статей, а також Додатку. Держави-члени Ради Європи, враховуючи положення Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 і гагадуючи, що згідно з її ст. 3 «жодна людина не може зазнавати катувань чи нелюдського або такого, що принижує її гідність, поводження чи покарання», і відмічаючи, що механізм, передбачений у названій Конвенції, застосовується до осіб, які вважають себе жертвами порушення ст. 3, «переконані в тому, що захист позбавлених волі осіб від катувань чи нелюдського або такого, що принижує їхню гідність, поводження чи покарання міг би бути посилений позасудовими засобами превентивного характеру, які ґрунтуються на інспекціях».

У Конвенції нормативно закріплено створення Європейського комітету із запобігання катуванням. Комітет «складається із такого числа членів, яке відповідає кількості Сторін. Серед членів Комітету не може бути двох громадян однієї і тієї ж держави» (ст. 4). Члени Комітету обираються на 4 роки, можуть бути переобрані лише раз (ст. 5). Комітет проводить свої засідання за закритими дверима; рішення ухвалюються більшістю голосів присутніх членів Комітету (ст. 6). Комітет має право інспектувати будь-яку установу в країні, що підписала Конвенцію. Як правило, інспекції здійснюються двома членами Комітету. Комітет може, якщо вважає за потрібне, залучати до інспектування експертів і усних перекладачів. Експертам повинна надаватися вся необхідна інформація. Інспектування передбачає такі умови: доступ на територію держави, що інспектується, і право вільного пересування по ній; надання повної інформації про пенітенціарну установу та контингент засуджених, широкий доступ до будь-якого місця, де перебувають ув'язнені; іншу інформацію, необхідну для виконання ним свого завдання (ст. 8). Кожна Сторона дозволяє інспектувати, відповідно до цієї Конвенції, будь-яке місце, яке перебуває під її юрисдикцією і в якому утримуються особи, позбавлені волі органом державної влади. Конвенція не заперечує щодо положень національного законодавства або будь-якої міжнародної угоди, які передбачають надійніший захист позбавлених волі осіб (ст. 17).

Конвенція Ради Європи про протидію торгівлі людьми (була відкрита для підписання у Варшаві 16 травня 2005 з нагоди 3-ї зустрічі глав держав і урядів Ради Європи. 24 жовтня 2007 Конвенція отримала десяту ратифікацію, розпочавши тим самим процес, в результаті якого вона набула чинності 1 лютого 2008 року. Конвенція є всеосяжним договором, зосередженим в основному на захисті жертв торгівлі людьми і гарантіях їх прав. Вона також спрямована на запобігання торгівлі людьми та судового переслідування торговців людьми. Крім того, у Конвенції передбачено створення ефективного і незалежного механізму моніторингу, здатного контролювати реалізацію зобов'язань, що містяться в Конвенції. Конвенція не обмежується членами Ради Європи; держави, що не є членами ЄС і держави-члени Європейського Союзу, також мають можливість стати учасниками Конвенції.

Конвенція базується на визнанні принципу, згідно з яким торгівля людьми є порушенням прав людини і посяганням на гідність і цілісність людської особистості. Конвенція Ради Європи є всеосяжним договором, який спрямований на: запобігання торгівлі, захист прав людини, які є жертвами торгівлі людьми, для судового переслідування торговців людьми.

Конвенція застосовується до: всіх форм торгівлі людьми: чи то національна або транснаціональна, пов'язана або не пов'язана з організованою злочинністю; всіх жертв: жінок, чоловіків і дітей; незалежно від форми експлуатації: сексуальна експлуатація, примусова праця або послуги, і т.д.

Заходи, передбачені Конвенцією:

1. Підвищення обізнаності для осіб, які входять в групу ризику торгівлі людьми, і дії, спрямовані на переконання «споживачів», належать до основних заходів щодо запобігання торгівлі людьми.

2. Жертви торгівлі людьми мають бути визнані такими, щоб уникнути трактування їх поліцією і органами державної влади як незаконних мігрантів або злочинців.

3. Жертвам торгівлі людьми буде надаватись фізична та психологічна допомога і підтримка для їх реінтеграції в суспільство. Лікування, консультації та інформація, а також підтримка в реінтегруванні в суспільство – це ті заходи, які будуть надані. Жертви також мають право на отримання компенсації.

4. Жертви мають право на як мінімум 30 днів, щоб відновитися і відійти від впливу торговців та прийняти рішення стосовно їх можливого співробітництва з владою. Може бути наданий поновлюваний вид на проживання, якщо їх особиста ситуація цього вимагає, або якщо вони повинні залишитися для того, щоб співпрацювати в ході кримінального розслідування.

5. Торгівля буде вважатися кримінальним злочином: тому проти торговців і їх спілльників порушується кримінальна справа.

6. Приватне життя та безпека жертв торгівлі людьми будуть захищені протягом усього судового розгляду.

7. Можливість криміналізації тих, хто користується послугами жертви, якщо вони знають, що людина є жертвою торгівлі людьми.

8. Конвенція передбачає можливість не покарання жертв за їх причетність до незаконної діяльності, якщо вони були змушені це зробити. Громадянське суспільство відіграє важливу роль в попередженні торгівлі людьми та захисті жертв. Отже, Конвенція сприяє співпраці між державними органами, неурядовими організаціями та представниками громадянського суспільства.

Механізм моніторингу складається з двох основних елементів: GRETA, група незалежних експертів з питань протидії торгівлі людьми, а також Комітету Сторін, який складається з представників у Комітеті міністрів Сторін Конвенції та представників Сторін, які не є членами Ради Європи. GRETA контролює виконання Конвенції, оформляє доповіді з оцінкою заходів, прийнятих Сторонами. Ті сторони, які не повною мірою дотримуються заходів, що містяться в Конвенції, повинні будуть посилити свої дії. Крім того, Комітет Сторін може також на основі доповіді GRETA надавати рекомендації Стороні.

Необхідність співробітництва між державами і приватними підприємствами для боротьби з кіберзлочинністю і необхідність захисту законних інтересів у ході використання і розвитку інформаційних технологій. Конвенція про кібернетичну злочинність є необхідною для зупинення дій, спрямованих проти конфіденційності, цілісності і доступності комп'ютерних систем, мереж і комп'ютерних даних, а також зловживання такими системами, мережами і даними, шляхом встановлення кримінальної відповідальності за таку поведінку, як це описано у Конвенції, надання повноважень, достатніх для ефективної боротьби з такими кримінальними правопорушеннями шляхом

сприяння їхньому виявленню, розслідуванню та переслідуванню, як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівнях, і укладення домовленостей щодо швидкого і надійного міжнародного співробітництва.

Європейська конвенція про видачу правопорушників підписана урядами держав-членів Ради Європи 13.12.1957 у Парижі. Також, були підписані чотири додаткових протоколів до Конвенції. Україна ратифікувала Конвенцію з рядом застережень 11.03.1998. Документ складається з преамбули і 32 статей. Конвенція регламентує застосування інституту видачі злочинців як виду взаємної правової допомоги держав у боротьбі зі злочинністю та форми узгодженої взаємодії національних і міжнародно-правових засобів такої боротьби. Договірні сторони зобов'язалися видавати осіб, які переслідуються за вчинення правопорушення або які розшукуються з метою виконання вироку чи постанови про тримання під вартою. Питання видачі правопорушників вирішується з урахуванням багатьох факторів: характеру правопорушення, громадянства правопорушника, місця його перебування тощо. Із сфери застосування Конвенції вилучено військові правопорушення, які не є правопорушеннями за звичайним кримінальним правом. Конвенція передбачає інститути тимчасового арешту (ст. 16), відстроченої або умовної передачі правопорушника (ст. 19), передачі власності (ст. 20). У терміновому випадку ще до надіслання запиту про видачу правопорушника запитуюча сторона може звернутися із запитом про тимчасовий арешт. Останній може бути припинений, якщо упродовж 18 днів після арешту запитувана сторона не отримає запиту про видачу правопорушника; у будь-якому випадку цей період не може перевищувати 40 днів.

Конвенція передбачає випадки, коли видача правопорушника не здійснюється:

1) Стосовно правопорушення, яке запитувана сторона розглядає як політичне або пов'язане з політичним правопорушенням.

2) Якщо запитувана сторона має достатньо підстав вважати, що запит про видачу правопорушника за вчинення звичайного кримінального правопорушення зроблений з метою переслідування особи у зв'язку з її расовою, релігійною, національною приналежністю чи політичним переконаннями або що становищу особи може бути завдано шкоди з цих причин.

3) Якщо компетентні органи запитуваної сторони ухвалили остаточне рішення щодо особи у зв'язку із правопорушенням, за яке вимагається видача.

4) Якщо особа за законодавством запитуючої або запитуваної сторони не підлягає переслідуванню чи покаранню у зв'язку із закінченням строку давності.

5) За правопорушення, щодо якого була оголошена амністія у запитованій державі.

Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах спрямована на забезпечення організації кримінального судочинства на міжнародному рівні, зокрема шляхом уникнення небажаних наслідків, що випливають із спорів про підсудність. Складається з преамбули і 6 частин та 3 додатків. Конвенція визначає рамки і шляхи узгодження позицій держав щодо їх юрисдикції у розслідуванні та розгляді кримінальних справ з урахуванням місця вчинення злочину, громадянства злочинця, об'єкта вчиненого посягання, мети досягнення ресоціалізації злочинця, можливості забезпечення доказів тощо.

Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками Складається з преамбули і 40 статей, об'єднаних у 6 частин. Документ спрямований на забезпечення співробітництва держав у сфері виконання умовних засуджень та звільнення від покарання. Він стосується поводження з правопорушниками, які на території однієї з договірних сторін визнані судом винними і передані на випробування без винесення вироку про позбавлення волі (пробація), або щодо яких мав місце обвинувальний вирок про умовне засудження до позбавлення волі, або виконання вироку про позбавлення волі було умовно припинено під час постановлення вироку або пізніше (ст. 2). Договірні сторони надають одна одній необхідну допомогу для соціальної реабілітації правопорушників. Допомога здійснюється у формі нагляду, покликаного сприяти добрій поведінці і реадптації правопорушників до життя у суспільства, а також контролю з метою уможливлення (за наявності для цього підстав) оголошення покарання або його виконання.

Держава, в якій постановлено вирок, може просити державу, на території якої правопорушник має своє постійне місцеперебування: а) забезпечити лише нагляд; б) здійснювати нагляд і, можливо, виконати вирок; в) забезпечити застосування повною мірою обвинувального вироку.

У нагляді, виконанні або повному застосуванні вироку відмовляється, якщо: а) запит розглядається запитуваною державою як такий, що може зашкодити її суверенітету, безпеці, основам правової системи або ін. суттєвим інтересам; б) запит стосується вироку за злочин, який був остаточно розглянутий у запитуваній державі; в) вирок винесено за діяння, яке запитувана держава вважає політичним злочином чи пов'язаним з ним злочином або військовим злочином; г) покарання не може бути застосоване у зв'язку із закінченням строків давності, передбачених законодавством запитуючої чи запитуваної держави; д) правопорушник користується правом на амністію або помилування у запитуючій чи запитуваній державі.

У нагляді, виконанні або повному застосуванні вироку може бути відмовлено, якщо: а) компетентні органи запитуваної держави вирішили не вдаватися до переслідування або покласти край переслідуванню, яке вони почали за те саме діяння; б) діяння, щодо якого був постановлений вирок, є предметом розгляду в запитуваній державі; в) вирок було постановлено заочно; г) запитувана держава вважає, що обвинувальний вирок, у зв'язку з яким до неї направлено запит, несумісний з принципами, що визначають застосування свого кримінального права, зокрема, коли через вік правопорушника він не міг бути засуджений у запитуваній державі (ст. 7). Щодо питань податкових злочинів нагляд або виконання вироку здійснюються лише тоді, коли договірні сторони прийняли таке рішення.

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах складається з преамбули і 30 статей, об'єднаних у 7 розділів. Договірні сторони зобов'язалися надавати одна одній правову допомогу в судочинстві щодо правопорушень, покарання за які належать до компетенції судової влади сторони, що звертається із запитом. Конвенція не застосовується до виконання рішень про арешт і вироки, а також до воєнних злочинів, які не є загально кримінальними правопорушеннями.

Питання до практичного заняття

1. Європейська конвенція про запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.
2. Європейська конвенція про компенсацію жертвам насильницьких злочинів.

3. Конвенція про передачу засуджених осіб.
4. Конвенція про корупцію в контексті кримінального права.
5. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів одержаних злочинним шляхом, та щодо фінансування тероризму.
6. Європейська конвенція про незастосування терміну давності до злочинів проти людства та військових злочинів.
7. Конвенція Ради Європи про боротьбу проти торгівлі людьми.
8. Конвенція проти торгівлі людськими органами.
9. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму.
10. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом.
11. Конвенція про кібернетичну злочинність.
12. Конвенція про захист довкілля через кримінальне право.
13. Європейська конвенція про відповідальність за дію продуктів у випадку тілесного ушкодження або смерті.
14. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах.
15. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків.
16. Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками.
17. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах.
18. Європейська конвенція про видачу правопорушників.
19. Конвенція з контрафактної медичної продукції та аналогічної злочинної діяльності, що представляє загрозу для охорони здоров'я.
20. Конвенція по запобіганню і боротьбі з насильством щодо жінок та насильству у сім'ї.
21. Конвенція про захист дітей від сексуальної експлуатації і сексуального насильства.

Література до теми

1. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра– К, 2015. – 268 с.

2. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2– е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

3. Житний О. О. Забезпечення міжнародно-правової відповідності кримінального законодавства України і перспективи імплементації Конвенції Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я / О. О. Житний // Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 11– 12 жовт. 2012 р.). 2012. – С. 449– 453.

4. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник: щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.

5. Нуруллаєв І. С. Міжнародно-правове співробітництво в системі Ради Європи у боротьбі з корупцією: монографія / І. С. Нуруллаєв. – Київ: Прав. єдність, 2009. – 160 с.

6. Святун О. В. Європейські механізми боротьби із торгівлею людьми [Текст] : дис... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Святун Олена Володимирівна ; Київський національний ун–т ім. Тараса Шевченка. – К., 2005. – 174 с.

7. Шевченко-Бітенська О. В. Правові механізми Ради Європи у сфері захисту людей від насильства : 12.00.11 : дис. ... канд. юрид. наук / Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна; НУ «ОЮА», наук. керівник д. ю. н., доц. Т. О. Анцупова, офіційні опоненти: О. В. Київець, А. Л. Федорова. – Одеса, 2015. – 210 с.

8. Шевченко-Бітенська О. В. Правові механізми Ради Європи у сфері захисту людей від насильства : 12.00.11 : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Шевченко-Бітенська Олена Валентинівна ; НУ «ОЮА», наук. керівник д. ю. н., доц. Т. О. Анцупова, офіційні опоненти: О. В. Київець, А. Л. Федорова. – Одеса, 2015. – 20 с.

9. Шишкіна Е. Міжнародні механізми реалізації статті 3 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод / Е. Шишкіна // Право України. – 2006. – № 129. – С. 28– 32.

10. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

11. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 14

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ, ОСВІТИ, СПОРТУ, ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЗАХИСТУ ТВАРИННОГО СВІТУ

Лекційний курс

Європейська конвенція про загальну еквівалентність періодів навчання в університетах. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні. Європейська конвенція про академічне визнання університетських кваліфікацій. Європейська конвенція про еквівалентність дипломів, які надають допуск до університетів. Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута). Європейська культурна конвенція. Європейська конвенція про правопорушення, які пов'язані з культурною власністю. Конвенція про правопорушення, які пов'язані з культурними цінностями. Європейська конвенція про захист культурної спадщини у формі аудіо-відео творів. Європейська конвенція про кінематографічну продукцію. Конвенція про спільне кіновиробництво (переглянута). Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природного середовища існування в Європі. Європейська конвенція про захист тварин, які утримуються в сільськогосподарських цілях. Європейська конвенція про захист тварин, призначених для забою. Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень, Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень (переглянута). Європейська конвенція про захист домашніх тварин. Європейська хартія про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей. Європейська ландшафтна конвенція. Конвенція про суспільну відповідальність за шкоду заподіяну небезпечною для навколишнього серед-

овища діяльністю. Антидопінгова конвенція. Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів. Конвенція про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів. Конвенція проти маніпулювання спортивними змаганнями.

Вступ до теми

Унікальність Рамкової конвенції Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства полягає в тому, що вона поєднує такі поняття як «спільна європейська спадщина», права людини, демократизація суспільства, недискримінація, якість життя, міжкультурний діалог. Спадщина розуміється як основа для соціальної згуртованості, економічного розвитку і залучення різноманітних груп до процесу прийняття рішень. План заходів з реалізації Конвенції передбачає активну участь місцевих громад у загальноєвропейських процесах, пов'язаних з промоцією соціальної, культурної, економічної цінності спадщини. Зокрема, це такі проекти, як «спільнота Фаро», «маршрути Фаро», «семінари Фаро», «знак Фаро», «історії Фаро», «ініціативи Фаро» тощо.

Конвенція була прийнята 20 жовтня 2000 р. у м. Флоренція (Італія) і набула чинності 1 березня 2004 року. Мета конвенції – сприяння охороні, регулюванню та плануванню ландшафтів, а також організація європейської співпраці з питань стосовно ландшафтів. Конвенція є інтегральним інструментом регулювання питання збереження різноманітних і унікальних ландшафтів Європи. Конвенція застосовується до всієї території Сторін і охоплює природні, сільські, міські та приміські території, разом із землями, внутрішніми водами та морськими акваторіями. Це стосується як таких ландшафтів, які можна вважати винятковими, так і звичайних або навіть занедбаних ландшафтів. Конвенція спрямована на збереження природної і культурної спадщини як на національному, так на місцевому рівні, надаючи великого значення місцевим традиціям, знанням і практикам.

Організаційна структура конвенції: 1) функції Секретаріату конвенції виконує Генеральний секретаріат Ради Європи; 2) Комітет експертів здійснює моніторинг конвенції.

Конвенція передбачає проведення «ландшафтної політики» з формування загальних принципів, стратегій та керівних положень, які дозволяють вживати конкретні заходи, спрямовані на охорону, регулювання та планування ландшафтів. Важливими механізмами реалізації конвенції є різноманітні форми європейської співпраці: міжнародні політика і програми, обмін інформацією, транскордонне співробітництво, моніторинг впровадження.

3 липня 2016 року в Парижі, за присутності керівників Ради Європи, УЄФА, уряду Франції та низки міністрів країн Європейського Союзу відбулась урочиста церемонія підписання Конвенції Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час футбольних матчів та інших спортивних заходів. Конвенцію відкрито для підписання державами-членами Ради Європи, державами-учасниками Європейської культурної конвенції, а також державами, які не є членами Ради Європи, проте до дати відкриття Конвенції для підписання приєдналися до Європейської конвенції про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів і, зокрема, футбольних матчів (СЄД № 120, Страсбург, 19 серпня 1985 р.).

Наразі конвенцію підписали всі держави-члени Ради Європи, але не всі її ще ратифікували. Положення нової Конвенції спрямовані на загальну інтеграцію підходів до вирішення безпекових питань при проведенні спортивних заходів. На відміну від чинної Європейської конвенції 1985 року, сфокусованої здебільшого на протидії хуліганським проявам на футбольних заходах, своєрідним «наріжним каменем» нової Конвенції є саме інтеграція та єдність підходів. Єдиним підходом, згідно з Конвенцією, є визнання того факту, що незалежно від їх основної мети, заходи з безпеки, захисту та обслуговування у зв'язку з футбольними та іншими спортивними заходами неминуче повинні бути паралельними, взаємопов'язаними за своєю дією та не можуть розроблятися та реалізовуватися окремо.

Одним із основних завдань Конвенції є забезпечення безпеки, захисту та сприятливої атмосфери на футбольних матчах та інших спортивних заходах, для цього підписанти повинні прийняти єдиний збалансований багатосторонній підхід в дусі ефективного місцевого, національного та міжнародного партнерства та співробітництва. Учасники зобов'язуються забезпечити регулярне удосконалення стратегій з охорони правопорядку з урахуванням національного та міжнародного

досвіду, співпрацювати між собою, щоб до осіб, що скоїли правопорушення закордоном, застосовувалися санкції в країні скоєння правопорушення, країні проживання або країні, громадянами якої вони є. При цьому, в разі необхідності, у відповідності до національного та міжнародного законодавства учасники Конвенції повинні розглянути питання щодо накладення санкцій на винних у неправомірних діях осіб, включаючи можливість обмеження поїздок на футбольні заходи до іншої країни.

Задекларувавши намір приєднатися до Конвенції, Україна повинна створити та інтегрувати до системи правоохоронних органів Національний футбольний інформаційний центр (NFIP). Він має стати єдиним контактним пунктом обміну стратегічною, тактичною та оперативною інформацією щодо футбольного матчу з точки зору міжнародного співробітництва, здійснювати обмін персональними даними у відповідності до національних та міжнародних правил, забезпечувати, координувати або організовувати впровадження міжнародного співробітництва правоохоронних органів у зв'язку з футбольними матчами міжнародного рівня. При цьому, з огляду на зміст Конвенції, на NFIP покладається роль національного джерела знань та досвіду щодо дій поліції на футбольних матчах, розвитку вболівальницького середовища, вивчення відповідних ризиків для безпеки та захисту.

Крім того, передбачено створення Комітету з безпеки та захисту на спортивних заходах, який, здебільшого, виконуватиме функції, наразі покладені на Постійний комітет, створений відповідно до Європейської конвенції 1985 року. Будь-який учасник Конвенції може бути представлений у ньому одним або декількома делегатами з правом одного голосу.

Комітет здійснюватиме моніторинг додержання Конвенції, розглядатиме питання доцільності внесення змін до неї, надавати учасникам рекомендації щодо заходів для її впровадження, сприяти збору та аналізу інформації, досвіду та практики обміну ними між державами-учасниками.

При цьому, необхідною передумовою передання ратифікаційної грамоти є денонсація учасником чинної Європейської конвенції від 19 серпня 1985 року про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів, що також передбачатиме прийняття відповідного закону.

Конвенція проти маніпулювання спортивними змаганнями спрямована на попередження, виявлення національного або транснаціонального маніпулювання національними та міжнародними спортивними змаганнями, а також і застосування санкцій. Метою документа є сприяння національному та міжнародному співробітництву між відповідними державними органами та організаціями, залученими до спорту, і операторами спортивних ставок з метою протидії маніпулюванню спортивними змаганнями. Конвенція зобов'язує держави здійснити комплекс заходів, налагодити внутрішньодержавну і міжнародну взаємодію з питань запобігання та протидії маніпулюванню під час спортивних змагань, притягнення до відповідальності винних у вчиненні зазначених правопорушень.

Питання до практичного заняття

1. Європейська конвенція про загальну еквівалентність періодів навчання в університетах.
2. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні.
3. Європейська конвенція про академічне визнання університетських кваліфікацій.
4. Європейська конвенція про еквівалентність дипломів, які надають допуск до університетів.
5. Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства.
6. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи.
7. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута).
8. Європейська культурна конвенція.
9. Європейська конвенція про правопорушення, які пов'язані з культурною власністю.
10. Конвенція про правопорушення, які пов'язані з культурними цінностями.
11. Європейська конвенція про захист культурної спадщини у формі аудіо-відео творів.
12. Європейська конвенція про кінематографічну продукцію.

13. Конвенція про спільне кіновиробництво (переглянута).
14. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природного середовища існування в Європі.
15. Європейська конвенція про захист тварин, які утримуються в сільськогосподарських цілях.
16. Європейська конвенція про захист тварин, призначених для забою.
17. Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень, Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень (переглянута).
18. Європейська конвенція про захист домашніх тварин.
19. Європейська хартія про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей.
20. Європейська ландшафтна конвенція.
21. Конвенція про суспільну відповідальність за шкоду заподіяну небезпечною для навколишнього середовища діяльністю.
22. Антидопінгова конвенція.
23. Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів.
24. Конвенція про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів.
25. Конвенція проти маніпулювання спортивними змаганнями.

Література до теми

1. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра-К, 2015. – 268 с.
2. Вівчаренко О. Міжнародно-правові вимоги щодо охорони земель / О. Вівчаренко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 3. – С. 60–66.
3. Гіждіван Л. Про загальні питання міжнародної відповідальності за екологічну шкоду / Л. Гіждіван // Право України. – 2010. – № 7. – С. 164–168.
4. Герасименко Я. О. Міжнародний екологічний правопорядок та екологічні права / Я. О. Герасименко // Правові засади гарантування та захисту прав і свобод людини і громадянина: зб. наук. ст. та тез наук.

повідомл. за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф., Полтава, 23 листоп. 2012 р. – Х., 2012. – Ч. 1. – С. 178–180.

5. Гетьман А. П. Основні напрямки розвитку законодавства Європейського Союзу про охорону біосфери / А. П. Гетьман, В. І. Лозо // Проблеми законності. – Х., 2012. – Вип. 118. – С. 211–230.

6. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2–е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.

7. Довідник чинних міжнародних договорів України у сфері охорони довкілля. – Л., 2009. – 203 с.

8. Екологічне право : підручник / за ред. А. П. Гетьмана. – Х. : Право, 2013. – 432 с.

9. Задорожній О. В. Міжнародне право навколишнього середовища : підручник / О. В. Задорожній, М. О. Медведєва. – К. : Промінь, 2010. – 510 с.

10. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник : щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.

11. Лозо В. І. Головні аспекти розвитку правового регулювання охорони біосфери в Європейському Союзі / В. І. Лозо // Право і безпека. – 2011. – № 5. – С. 20–25.

12. Медведєва М. О. Значення проблеми фрагментації міжнародного права для реалізації міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища / М. О. Медведєва // Порівняльно-правові дослідження. – 2012. – № 1/2. – С. 262–266.

13. Медведєва М. Проблема ефективності міжнародно-правових норм у галузі охорони навколишнього середовища / М. Медведєва // Публічне право. – 2012. – № 4. – С. 158–166.

14. Міжнародне право навколишнього середовища: стан та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К.: Обрії, 2010. – 213 с.

15. Микісвич М. М., Андрусевич Н. І., Будякова Т. О. Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. Львів, 2004. – 256 с.

16. Никифоров А. А. Международно-правовая охрана окружающей среды в странах Северной Европы / А. А. Никифоров // Международное право и международные организации. – 2012. – № 4. – С. 24–38.

17. Птуха С. С. Правові аспекти діяльності Ради Європи у сфері охорони та використання культурної спадщини : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: [спец] 12.00.11 «Міжнар. право» / Птуха Сергій Сергійович; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. - Київ, 2012. - 21 с.

18. Сухорольський П. Міжнародний механізм реалізації конвенцій з охорони довкілля / П. Сухорольський // Юридична Україна. – 2012. – № 3. – С. 102–107.

19. Сухорольський П. М. Поняття реалізації та чинники ефективності міжнародних договорів з охорони довкілля / П. Сухорольський // Публічне право. – 2012. – № 2. – С. 162–169.

20. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

21. Шевкунова Є. О. Роль міжнародних неурядових організацій у захисті навколишнього природного середовища / Є. О. Шевкунова // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2013. – Вип. 59. – С. 435–442.

22. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 15

ПРАВОВІ СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ В ГАЛУЗІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Лекційний курс

Європейська хартія місцевого самоврядування. Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями. Європейська конвенція про сприяння транснаціональній волонтерській службі для молоді. Європейська конвенція про транскордонне телебачення. Конвенція про інформаційне та правове співробітництво, що стосується «Служб інформаційного суспільства». Європейська конвенція про питання авторського права та суміжних прав у галузі транскордонного супутникового радіомовлення.

Вступ до теми

Європейська хартія місцевого самоврядування, яка виступає основоположним міжнародним нормативно-правовим актом, містить керівне визначення основ місцевого самоврядування і стала головним джерелом для законодавчого регулювання цього публічно-правового інституту для більшості європейських країн. Зі змісту випливає головна мета цього нормативного акта – втілення демократичних стандартів функціонування та основ організації місцевого самоврядування згідно з принципами субсидіарності, демократичності, реальності та ін., які є обов'язковими для визначених держав-учасниць.

До переліку найважливіших принципів здійснення місцевого самоврядування, які зокрема, передбачені Європейською хартією місцевого самоврядування, можна віднести такі принципи як субсидіарність, децентралізація, співвідношення державних та місцевих інтересів,

верховенство права, демократичність, гарантованість захисту прав та свободи волевиявлення територіальної громади, невтручання з боку органів державної влади, рівноправність, компетентність, компліментарність, гласність, відкритість та публічність, неупереджене ставлення з боку органів місцевого самоврядування та посадових осіб, гарантованість участі у місцевому самоврядуванні, територіальної організованості влади та відповідності територіальної основи місцевого самоврядування, реальність здатності вирішення питань місцевого значення в інтересах територіальної громади.

Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні, прийнята у Страсбурзі 5 лютого 1992 року, встановлює у статті 6, що держава, уряд якої надав згоду на обов'язковість конвенції, зобов'язується надати кожному іноземцю, який постійно проживає на відповідній території, активне і пасивне виборче право, тобто право голосувати і висувати свою кандидатуру на виборах до органів місцевого самоврядування, якщо він задовольняє тим правовим вимогам, які пред'являються громадянам, і, крім того, на законних підставах постійно мешкає у відповідній державі упродовж п'яти років, що передують виборам.

1989 року до міжнародного законодавства в галузі телебачення було включено Європейську конвенцію про транскордонне телебачення, згідно з якою держави-члени підтвердили важливість радіо- і телемовлення для розвитку культури й вільного формування думок в умовах забезпечення плюралізму та рівних можливостей для всіх демократичних груп і політичних партій. За основну мету Конвенції ставилося представлення вибору програмних послуг, що збільшується для громадськості, поліпшення в такий спосіб європейської спадщини та розвиток її аудіовізуальної творчості, а також будучи сповненими рішучості досягти цієї культурної мети зусиллями, спрямованими на збільшення виробництва та обігу високоякісних програм, таким чином відповідаючи на очікування громадськості в політичній, освітній та культурній сферах. Загалом ця Конвенція застосовується до будь-якої програмної послуги, яка транслюється або ретранслюється організаціями чи технічними засобами, що перебувають під юрисдикцією однієї з держав, що її ратифікували, кабельними каналами, за допомогою наземного передавача або супутника, і яка може прийматися прямо або опосередковано на території однієї чи більше сторін.

Питання до практичного заняття

1. Європейська хартія місцевого самоврядування.
2. Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні.
3. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями.
4. Європейська конвенція про сприяння транснаціональній волонтерській службі для молоді.
5. Європейська конвенція про транскордонне телебачення.
6. Конвенція про інформаційне та правове співробітництво, що стосується «Служб інформаційного суспільства».
7. Європейська конвенція про питання авторського права та суміжних прав у галузі транскордонного супутникового радіомовлення.

Література до теми

1. Батанов О. В. Муніципалізм як категорія сучасного муніципального права: постановка проблеми / О. В. Батанов // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 4. – С. 102–108.
2. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра-К, 2015. – 268 с.
3. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2–е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
4. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник : щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.
5. Конвенція ради Європи про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_318
6. Любченко П. М. Муніципальне право України : навчальний посібник / П. М. Любченко. – Х. : ФІНН, 2012. – 497 с.
7. Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні : аналіт. доповідь / [Яблонський В. М., Балакірева О. М., Бондар Т. В. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського. – К. : НІСД, 2017. – 56 с.

8. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

9. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

МЕХАНІЗМИ МОНІТОРИНГУ ЗА ВІДПОВІДНІСТЮ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА І ПРАВОЗАСТОСОВЧІЙ ПРАКТИЦІ ПРАВОВИМ СТАНДАРТАМ РАДИ ЄВРОПИ

Лекційний курс

Процедура моніторингу в рамках Групи держав проти корупції. Процедура моніторингу в рамках Європейського комітету з запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поведженню або покаранню. Процедура моніторингу в рамках Групи експертів з питань протидії торгівлі людьми. Процедура моніторингу в рамках Комітету Сторін Конвенції про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства. Процедура моніторингу в рамках Європейської комісії з питань ефективності правосуддя. Процедура моніторингу в рамках Комітету експертів з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму. Процедура моніторингу в рамках Європейської комісії із боротьби з расизмом та браком толерантності. Процедура моніторингу в рамках Європейського комітету з соціальних прав. Процедура моніторингу в рамках Комітету експертів Європейської хартії регіональних мов та мов меншин. Процедура моніторингу в рамках Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист прав національних меншин.

Вступ до теми

Відомо, що у Статуті Ради Європи власне термін «моніторинг» не поширений. Однак, дане спрямування досить широко застосовується на практиці, у діяльності як статутних органів організації, так і спеціалізованими.

Трішки детальніше, стосовно особливостей моніторингу в рамках Групи держав проти корупції.

GRECO (The Group of States against Corruption — «Група держав проти корупції») — орган Ради Європи з антикорупційного моніторингу.

Головною метою організації є допомога країнам-учасникам у боротьбі з корупцією.

Група держав проти корупції встановлює антикорупційні стандарти до діяльності держави та контролює відповідність практики цим стандартам. Допомагає виявити недоліки в національній антикорупційній та пропонує необхідні законодавчі, інституційні чи оперативні заходи, надає майданчик для обміну найкращими рішеннями в галузі викриття й запобігання корупції.

Робота Групи держав проти корупції ведеться відповідно до статуту і схваленим процедурним правилам. Кожна з країн призначає до двох представників для роботи в групі, які беруть участь в пленарних засіданнях і мають право голосу.

Кожна країна також пропонує Групі держав проти корупції список експертів, які допускаються до роботи з оцінки ситуації. Інші структури Ради Європи, як, наприклад, ПАРЕ, також можуть призначати своїх представників. Статус спостерігача при ГРЕКО отримали Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) і Організація Об'єднаних Націй, яку в Групі держав проти корупції представляє Управління ООН з наркотиків і злочинності (УНЗ ООН).

Європейський Комітет з запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню – наступний спеціальний орган, що потребує аналізу.

Цей Комітет здійснює свої здебільшого профілактичні функції завдяки двом різновидам відвідин – періодичним і спеціальним.

Періодичні відвідини всіх держав-учасниць Конвенції здійснюються через певні проміжки часу. Спеціальні відвідини держав-учасниць відбуваються, коли Комітет вважає, що цього «потребують обставини».

Згідно з Конвенцією, Комітет має широкі повноваження під час таких відвідин: необмежений доступ до території відповідної держави і право подорожувати без жодних обмежень; вільний доступ до будь-яких місць, де перебувають особи, позбавлені волі, а також право вільно входити в такі місця; доступ до вичерпної інформації про місця утримання осіб, позбавлених волі, а також до іншої інформації, відомої державі-учасниці і потрібної Комітету для виконання своїх завдань.

Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, яка набула чинності 1 лютого 2008 року, спрямована на запобігання торгівлі людьми, захист прав людини жертв торгівлі людьми, а також забезпечення ефективного слідства й кримінального переслідування.

Група експертів із заходів стосовно протидії торгівлі людьми (ГРЕТА) відповідає за здійснення моніторингу виконання Конвенції країнами, які ратифікували її. ГРЕТА складається з 15 експертів з країн-учасниць, які є незалежними і неупередженими. Вони походять з різних галузей (юристи, співробітники правоохоронних органів, психологи, лікарі, представники громадянського суспільства і т.д.) та відбираються на основі їх професійного досвіду в сферах, які охоплюються Конвенцією.

Термін повноважень членів ГРЕТА становить чотири роки з можливістю одноразового переобрання на повторний строк.

Діяльність ГРЕТА з моніторингу поділяється на раунди. На початку кожного раунду ГРЕТА визначає спеціальні положення Конвенції, які складають основу для процедури оцінювання, та найдоцільніші засоби для здійснення цього оцінювання.

При виконанні своєї роботи з моніторингу ГРЕТА використовує різні методи збору інформації. Спочатку ГРЕТА надсилає органам державної влади країни, що проходить оцінку, анкету. ГРЕТА аналізує отримані відповіді і, в разі необхідності, надсилає запит про додаткову інформацію для уточнення чи доповнення вже отриманих відомостей.

Друга складова механізму моніторингу, Комітет сторін, складається з представників країн-сторін, які ратифікували Конвенцію. На основі звітів і висновків ГРЕТА, Комітет сторін може прийняти рекомендації адресовані окремим країнам стосовно заходів, яких слід ужити для виконання висновків ГРЕТА.

Результати роботи з моніторингу доступні в мережі Інтернет та стали довідковим посібником для всіх тих, хто бере участь у боротьбі з торгівлею людьми. Рада Європи також надає підтримку урядам у виконанні положень Конвенції та рекомендацій, які з'являються в процесі моніторингу.

Європейська комісія з питань ефективності правосуддя (CEPEJ) Ради Європи підтримує держав-членів Організації у підвищенні ефективності та якості роботи своїх судових систем із метою забезпечення їхньої діяльності у відповідності до стандартів Ради Європи та задоволення потреб тих, хто шукає справедливості.

Програми моніторингу судових процесів – це багатоманітний інструмент, що ним можуть скористатися державні органи, групи громадянського суспільства та міжнародні організації, які ставлять перед собою завдання зі зміцнення справедливості, підвищення ефективності та забезпечення прозорості судових систем.

Моніторинг судових процесів можна розглядати як у вузькому, так і в більш широкому сенсі. У вузькому сенсі моніторинг судових процесів обмежується спостереженням за публічним процесом у суді, а саме – за діями суддів, прокурорів, адвокатів і, можливо, інших посадових осіб судових органів, які фізично присутні на судових засіданнях. Часто при цьому спостерігачі можуть клопотати про доступ до публічних документів суду.

Європейська комісія проти расизму та нетерпимості (ЄКРН) – це особливий орган з моніторингу прав людини, який спеціалізується на питаннях, пов'язаних з боротьбою проти расизму, дискримінації (за ознакою «раси», етнічного/ національного походження, кольору шкіри, громадянства, віросповідання, мови, сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності), ксенофобії, антисемітизму та нетерпимості у Європі; він готує звіти та видає рекомендації державам-членам.

Функція Європейського комітету з соціальних прав – приймати рішення, що відповідатимуть ситуації в державах, які підписали Європейську соціальну хартію. Щодо національних звітів, він дає висновки; стосовно колективних скарг – приймає «рішення».

Водночас Комітет з соціальних прав, розглядаючи колективні скарги, подібно Європейському суду з прав людини тлумачить, деталізує ті чи інші положення Хартії, надаючи своїм рішенням рівень важливості, за яким визначається внесок відповідного рішення в прояснення та зміну практики, що вже сформувалася. Тому саме завдяки практиці Комітету з соціальних прав формується детальне сучасне тлумачення багатьох положень Хартії, які держави-учасниці можуть використовувати для з'ясування тих чи інших положень.

Питання до практичного заняття

1. Процедура моніторингу в рамках Групи держав проти корупції.
2. Процедура моніторингу в рамках Європейського комітету з запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поведженню або покаранню.

3. Процедура моніторингу в рамках Групи експертів з питань протидії торгівлі людьми.
4. Процедура моніторингу в рамках Комітету Сторін Конвенції про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.
5. Процедура моніторингу в рамках Європейської комісії з питань ефективності правосуддя.
6. Процедура моніторингу в рамках Комітету експертів з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.
7. Процедура моніторингу в рамках Європейської комісії із боротьби з расизмом та браком толерантності.
8. Процедура моніторингу в рамках Європейського комітету з соціальних прав.
9. Процедура моніторингу в рамках Комітету експертів Європейської хартії регіональних мов та мов меншин.
10. Процедура моніторингу в рамках Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист прав національних меншин.

Література до теми

1. Актуальні проблеми інтеграції та євроатлантичного співробітництва України: матеріали 15-ї регіон. наук. – практ. конф. 17 травня 2018 р., м. Дніпро / за заг. ред. Л. Л. Прокопенко. – Д.: ДРІДУНАДУ, 2018. – 272 с.
2. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Дей М. О. та ін. Право міжнародних організацій і Україна: у схемах та таблицях: Навчальний посібник. / за заг. ред. Бошицького Ю. Л., Дей М. О. – К.: Видавництво Ліра-К, 2015. – 268 с.
3. Матіас Гердеген. Європейське право: пер. з німецької / Матіас Гердеген. – К.: К. І. С., 2008. – 528 с.
4. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2–е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
5. Дрьоміна-Волок Н. В. Концепція расової дискримінації у міжнародному антидискримінаційному праві: монографія. Одеса: Юрид. літ., 2015. – 540 с.

6. Київець О. Процесуальне право Ради Європи: питання теорії і практики / О. Київець // Юридичний вісник : щоквартальний журнал. – 2014. – № 3. – С. 389.

7. Мармазов В. Є., Піляєв І. С. Рада Європи: політико-правовий механізм інтеграції – К.: Вид. Дім «Юридична книга», 2000. – 467 с.

8. Міжнародний і національний захист прав людини та права біженців: навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. Київ. – 2004. – 160 с.

9. Рабінович П. М. Європейські стандарти виборчих прав (у світлі практики Страсбурзького суду) / П. М. Рабінович, Т. І. Дудаш // Юрид. вісник України. – 2007. – № 36. – С. 13.

10. Рада Європи: 800 європейців: (Основна інформація про Раду Європи, її функціонування та структури). – К.: Кальварія, 2001. – 118 с.

11. Соловйов О. В. Міжнародні договори та міжнародно-судова практика їх застосування як джерела національного права (за матеріалами застосування в Україні Європейської конвенції з прав людини та практики Страсбурзького суду) : монографія / О. В. Соловйов. – К. : АОК, 2012. – 164 с. – (Праці Львівської лабораторії прав людини і громадянина. Серія 1 : Дослідження та реферати ; вип. 26).

12. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

13. Чиж І. С. Україна в Раді Європи. К., 2001. – 388 с.

14. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ТЕМА 17

СПІВРОБІТНИЦТВО РАДИ ЄВРОПИ З ООН, ЄС ТА ІНШИМИ МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Лекційний курс

Угоди Ради Європи з ООН. Участь ЄС в договорах Ради Європи. Інституційна співпраця Ради Європи та ЄС. Перспективи взаємодії Ради Європи та ЄС. Угоди Ради Європи з Організацією економічної співпраці та розвитку. Угоди Ради Європи з ОБСЄ.

Вступ до теми

Перша угода з ООН була укладена у 1951 році. Через двадцять років її положення було доповнено та розширено, а її трансформовано в «угоду про співпрацю та взаємодію». Зрештою, у жовтні 1989 року Генеральна Асамблея ООН Резолюцією 44/6 надала Раді Європи статус спостерігача. Від 2000 року видається щорічний звіт щодо співпраці між ООН та Радою Європи, який обговорюється на засіданні Генеральної Асамблеї. Ці дві організації поділяють низку спільних інтересів, включно з захистом прав людини, прав меншин, боротьбою з расизмом, гендерною рівністю, соціальною злагожденістю та охороною довкілля.

Співпраця з ООН також поширюється на стосунки з деякими її спеціалізованими агенціями, такими як ЮНЕСКО, Всесвітня організація здоров'я (ВОЗ), Міжнародна організація праці (МОП), та представництвами ООН в Женеві та Відні. З цією метою було укладено спеціалізовані угоди.

Європейський Союз може приєднатися до деяких угод в рамках Ради Європи на умовах, визначених останньою. Звичайно ж, передусім участь ЄС в угодах, виданих в рамках Ради Європи, залежить від їхніх внутрішніх правил. Такі угоди натепер містять «європейські положення», котрими регулюються правила голосування ЄС та їх держав-членів в органах конвенції, тим самим надаючи ЄС голос в адміні-

струванні даних інструментів. У разі коли це вважається за необхідне, «положення про від'єднання» також залучається, надаючи ЄС можливість ухвалити чи зберегти для внутрішнього використання власні – а не ті, що передбачені у конвенції, – інструменти регулювання, якщо він цим не ставить під сумнів дотримання власних зобов'язань, що впливають із договору, щодо третіх осіб.

Хоч багато завдань ЄС тотожні завданням Ради Європи, ЄС бере лише обмежену участь у страсбурзьких конвенціях. Стаючи стороною таких конвенцій відносно легко, ЄС, однак, натеper бере участь лише у дев'яти конвенціях Ради Європи. Незважаючи на те, що правові інструменти дозволяють брати участь, йому бракує політичної волі здійснювати їх – з підстав, пов'язаних із власними внутрішніми проблемами. Однак, якби ЄС повністю відмовився визнавати мінімальними правовими стандартами правила, визначені в межах Ради Європи, це б спричинило істотну шкоду. По суті, його інтерес головним чином залишається у сферах, що стосуються III «стовпа», а саме питань юстиції та внутрішніх справ.

Деякі конвенції Ради Європи, що не є юридично обов'язковими для ЄС, впливають на його правову систему, що в смисловому сенсі є недалеко від дійсного акцептування втілених у них принципах. Так, приміром, Директива 95/46 Європейського Парламенту та Ради ЄС від 24 жовтня 1995 року щодо захисту індивідів у стосунку з операціями з особистою інформацією та вільного руху такої інформації базується на правилах, установлених відповідною конвенцією Ради Європи (СЄД № 108). Так само Європейська конвенція з боротьби з тероризмом (СЄД № 90) стала натхненницею Рамкового рішення ЄС від червня 2002 року щодо боротьби з тероризмом. Загальніше Договір про ЄС посилається на Європейську конвенцію з прав людини, а Римський договір (та пізніша версія у редакції Маастрихтського договору) посилається на Європейську соціальну хартію.

Є ряд конвенцій Ради Європи, які були включені у зведення норм, яких нові члени ЄС зобов'язані дотримуватися. Приміром, держави, що бажають приєднатися до Шенгенської угоди, повинні ратифікувати Конвенцію із захисту індивідів щодо автоматичного оброблення особистої інформації (СЄД № 108). Так само необхідною є ратифікація державами-кандидатами вісьмох конвенцій Ради Європи щодо інструментів кримінального права, що є однією з вимог визначеної ЄС стра-

тегії третього тисячоліття боротьби зі злочинами. З метою пришвидшення даного процесу Генеральна Дирекція із правових питань Ради Європи започаткувала робочі зустрічі для політичних кіл та державних службовців з відповідних національних міністерств, залучених у цей процес.

Насамкінець ЄС часто використовує Раду Європи для розширення власних правил та стандартів щодо цілої Європи – навіть у справах, де держави-члени ЄС вирішили йти значно далі досягнутого в Раді Європи. Так, приміром, на запит ЄС Рада Європи схвалила Конвенцію з інформації та правової співпраці щодо «послуг інформаційного суспільства» (СЄД № 180), фактично поширивши в 2001 році директиву ЄС на усі держави-члени Ради Європи. Подібний запит щодо електронного підпису також перебуває натеper у процесі розгляду.

У 1962 році ОЕСР замінила ОЄЕС (Організація Європейської економічної співпраці), котра була заснована у 1948 році для координації допомоги США західноєвропейським країнам, чії економіки були зруйновані війною. Рада Європи та ОЄЕС уклали в 1951 році угоду про співпрацю. Після виникнення ОЕСР та з приєднанням до неї Канади та США обидва секретаріати погодили положення нової угоди. Вона була схвалена Радою ОЕСР 9 січня 1962 року та Комітетом Міністрів Ради Європи 1 лютого 1962 року (Резолюція (62) 4). Положення угоди розділено на вісім частин, які загалом натеper є застарілими. Тому нижче подано лише першу частину:

1. Співпраця між обома організаціями має базуватися на взаємності.
2. Процедури та методи застосування мають бути розроблені двома комітетами із взаємодії, заснованими двома організаціями. Ці організації повинні звітувати Раді ОЕСР та Комітету Міністрів Ради Європи та подавати їм на розгляд такі пропозиції, що можуть практично сприяти налагодженню співпраці між обома організаціями.
3. У рамках такої співпраці ОЕСР повинна подавати Раді Європи періодичні звіти з економічних проблем, що вже були досліджені Організацією або ж перебувають на етапі дослідження.
4. На додаток до таких звітів «обмежені» документи, щодо яких існує інтерес в Раді Європи, також можуть бути передані їй, аби та була постійно поінформованою щодо праці ОЕСР. Зі свого боку Рада Європи також повинна передати ОЕСР документи, що стосуються проблем, пов'язаних із діяльністю ОЕСР.

5. Спостерігачі від Ради Європи мають право бути вповноваженими на відвідання зустрічей Ради та технічних комітетів ОЕСР, що діють у сфері інтересів Ради Європи. Секретаріат ОЕСР повинен мати також відповідні права.

6. Представники парламентських комітетів Ради Європи, що працюють в економічному та соціальному блоках, можуть звертатися за консультаціями до експертів ОЕСР. Обмін думками також може бути налагоджено на рівні ОЕСР між членами цих комітетів та представниками ОЕСР.

7. Генеральний Секретар ОЕСР може на запит Генерального Секретаря Ради Європи допомагати останньому у приготуванні економічних питань, що розглядаються різними органами Ради Європи.

Натепер головним аспектом у стосунках між двома організаціями є проведення щорічних дебатів в Парламентській Асамблеї, зокрема щодо поточного звіту ОЕСР, який подається її Генеральним Секретарем. Окрім членів делегацій Асамблеї, у цих дебатах беруть участь парламентські делегації держав-членів ОЕСР, що не є членами Ради Європи (натепер йдеться про парламенти Канади, Південної Кореї, США, Японії, Австралії, Нової Зеландії та Мексики).

Наприкінці дебатів розширена Асамблея приймає резолюцію щодо діяльності ОЕСР, що надсилається усім відповідним урядам. Делегації держав, що не є членами Ради Європи, сприяють розробці цього документа на зустрічі Комітету з економічних питань та розвитку. Члени таких делегацій можуть також виступати та брати участь в голосуванні у дебатах Асамблеї та при ухваленні резолюції.

ОБСЄ є інституціоналізованою версією Народи з безпеки та співробітництва в Європі (НБСЄ), що постала внаслідок ухвалення Гельсінкського Заключного акта від 1 серпня 1975 року. Раніше Асамблея Ради Європи вважала за можливе виступати як парламентський інструмент ОБСЄ, організовуючи щорічні дебати, в котрих мали брати участь парламентські делегації держав-членів ОБСЄ/НБСЄ. Однак опір на різних щаблях, головним чином з боку США, що наполягали на існуванні в ОБСЄ власної парламентської асамблеї, заблокували дану ініціативу. Асамблею та Секретаріат ОБСЄ було засновано в Копенгагені. Її Генеральним Секретарем стала офіційна особа США. Безумовно, таке вирішення є далеким від ідеального у контексті подальшої співпраці обох організацій, однак плідний діалог між ними було встановлено й попри це.

ОБСЄ та Рада Європи мають й інші спільні інтереси, зокрема, це стосується співпраці у Середземномор'ї, питаннях меншин, рівних можливостей для жінок та чоловіків, ромської проблематики (цей перелік не є вичерпним). У цих галузях також відбувається інтенсивна співпраця.

Питання до практичного заняття

1. Угоди Ради Європи з ООН.
2. Участь ЄС в договорах Ради Європи. Інституційна співпраця Ради Європи та ЄС. Перспективи взаємодії Ради Європи та ЄС.
3. Угоди Ради Європи з Організацією економічної співпраці та розвитку.
4. Угоди Ради Європи з ОБСЄ.

Література до теми

1. Анцупова Т. О. Співробітництво європейських міжурядових організацій на сучасному етапі розвитку європейської інтеграції / Т. О. Анцупова // Актуальні проблеми держави і права. – 2005. – Вип.25. – С. 563– 566.
2. Анцупова Т. О. Співробітництво ЄС з Радою Європи // Право Європейського Союзу. Особлива частина : навч. посібн. / Т. О. Анцупова ; за ред. М. Р. Аракеяна, О. К. Вишнякова. – К. : Істина, 2010. – С. 443– 453.
3. Гнатівський М. М. Європейський правовий простір: концепція та сучасні проблеми: монографія / М. М. Гнатівський. – К.: Промінь, 2005. – 224 с.
4. Дамирлі М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2– е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
5. Заблоцька Л. Г., Федорова А. Л., Шинкаренко Т. І. Політико–правові аспекти діяльності Ради Європи : навч. посібник : рекомендовано МОН України / Л. Г. Заблоцька, А. Л. Федорова, Т. І. Шинкаренко. – Київ : Фенікс, 2007. – 224 с.
6. Кривонос Р. Рада Європи та міжнародні неурядові організації // Людина і політика. – 1999. – № 6.
7. Кузьма В. Ю. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Ради Європи з Європейським Союзом : 12.00.11 : дис. ... канд. юрид.

наук / Кузьма Вікторія Юріївна ; НУ «ОЮА», наук. керівник Т. І. Левицький, офіційні опоненти: К. В. Смирнова, Л. Г. Фалалєєва, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2018. – 242 с.

8. Кузьма В. Ю. Міжнародно-правові аспекти співробітництва Ради Європи з Європейським Союзом : 12.00.11 : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Кузьма Вікторія Юріївна ; НУ «ОЮА», наук. керівник Т. І. Левицький, офіційні опоненти: К. В. Смирнова, Л. Г. Фалалєєва. - Одеса, 2018. – 21 с.

9. Луць Л. А. Колізійно–правовий механізм як складова частина взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та України / Л. А. Луць // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. – 2002. – Вип.16 : Матеріали 5–ї (57–ї) звітн. наук. конф. проф.– виклад. складу й аспірантів ОНЮА . – С. 395– 403.

10. Луць Л. А. Деякі аспекти взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та держав-учасниць // Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць . 1999- 2002. - Вип. 16. – 524 с. – С.11-17.

11. Матіас Гердеген. Європейське право: пер. з німецької / Матіас Гердеген. – К.: К. І. С., 2008. – 528 с.

12. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. – 2–ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 749 с.

13. Мушак Н. Гармонізація законодавства України з аспис Європейського Союзу та правовими стандартами Ради Європи/ Н. Мушак// Право України: Юрид. журн. - 2013. - № 6. – С. 77-91.

14. Мушак Н. Б. Міжнародно-правові питання співробітництва та взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та Організації з безпеки і співробітництва у Європі у сфері захисту прав людини / Н. Б. Мушак // Часопис Київського університету права : Укр. науково-теоретичний часопис . 2001- 2013. - № 1. – С. 308-311.

15. Флоренц Бенуа–Ромер, Гайнріх Клебес. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. / К.: К. І. С., 2007. – 232 с.

16. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

17. Steven Greer, Janneke Gerards & Rose Slowe. Human Rights in the Council of Europe and the European Union: Achievements, Trends and Challenges. – Cambridge University Press. – 2018. – 939 p.

ТЕМА 18

ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ З БОКУ УКРАЇНИ ЯК ЧЛЕНА РАДИ ЄВРОПИ

Лекційний курс

Інтеграція України до Ради Європи. Участь України в угодах Ради Європи. Обов'язки і зобов'язання України перед Радою Європи. Імплементация Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в національний правопорядок України. Процедура виконання рішень Європейського суду з прав людини Україною. Застосування національними судами України Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини як джерела права. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини органами законодавчої гілки влади України. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини органами виконавчої влади та іншими адміністративними органами України. Застосування процедури моніторингу стосовно України. Перспективи України в політико-правовому просторі Ради Європи. Основні пріоритети Плану дій Ради Європи стосовно України. Стратегічними напрямками у рамках планів дій.

Вступ до теми

14 липня 1992 р. Україна заявила про своє бажання приєднатися до Ради Європи. Ще до набуття членства в Раді Європі Україна стала стороною декількох конвенцій цієї Організації, зокрема Європейської культурної конвенції, Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями, Європейської конвенції про інформацію щодо іноземного законодавства, Рамкової конвенції про захист національних меншин. 16 вересня 1992 р. Верховній Раді України було надано статус «спеціально запрошеного гостя» в Парламентській асамблеї Ради Європи. Резолюцією

(92) 29 від 23 вересня 1992 р. Комітет Міністрів Ради Європи доручив Парламентській асамблеї Ради Європи підготувати висновок стосовно ступеня готовності України до вступу до Ради Європи відповідно до положень Статутної Резолюції (51) 30 А. У вересні 1995 р. Україна приєдналась до шести Конвенцій Ради Європи у галузі боротьби зі злочинністю. 15 вересня 1995 р. Україною була підписана Рамкова конвенція про захист національних меншин. В цей період Рада Європи, зокрема Європейською комісією «За демократію через право» (Венеціанською комісією), було проведено правову експертизу проектів окремих статей нової Конституції України, проектів Сімейного та Адміністративного кодексів України. 15 вересня 1995 р. у Києві було відкрито Центр інформації та документації Ради Європи на базі Української Правничої Фундації. 26 вересня 1995 р. під час своєї вересневої частини сесії 1995 р. Парламентської асамблеї Ради Європи ухвалила позитивний висновок щодо заявки України на вступ до Ради Європи (Висновок ПАРС № 190 (1995)). В Парламентській асамблеї нашої країни надано 12 місць. 26 вересня 1995 р. Комітет Міністрів Ради Європи одностайно ухвалив резолюцію про запрошення України стати 37-м членом організації і приєднатися до її Статуту. 31 жовтня 1995 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України про приєднання до Статуту Ради Європи. 9 листопада 1995 р. відбулась урочиста церемонія вступу України до Ради Європи, в якій взяла участь делегація України на чолі з Прем'єр-міністром України.

Після приєднання України до Ради Європи Комітет ПАРС з юридичних питань і прав людини, у відповідності до Розпорядження ПАРС № 508 (1995), розпочав процедуру моніторингу виконання Україною обов'язків і зобов'язань перед Радою Європи згідно зі Статтею 3 Статуту Ради Європи та Висновку № 190 (1995).

Загалом за час застосування процедури моніторингу стосовно України відповідним Комітетом ПАРС ухвалено: Резолюцію 1179 і Рекомендацію 1395 (січень 1999); Резолюцію 1194 і Рекомендацію 1416 (червень 1999); Рекомендацію 1451 (квітень 2000); Резолюцію 1239 і Рекомендацію 1497 (січень 2001); Резолюцію 1244 і Рекомендацію 1513 (квітень 2001); Резолюцію 1262 і Рекомендацію 1538 (вересень 2001); Резолюцію 1346 і Рекомендацію 1622 (вересень 2003); Резолюцію 1364 (січень 2004); Резолюцію 1466 і Рекомендацію 1722 (жовтень 2005); Резолюцію 1549 (квітень 2007); Резолюцію 1755 (жовтень

2010); Резолюцію 1862 (січень 2012); Резолюція 1974 (січень 2014); Резолюція 1988 (квітень 2014).

Перелік формальних обов'язків і зобов'язань України перед Радою Європи міститься у Висновку № 190 (1995) та Резолюціях ПАРЄ 1466 (2005),

1755 (2010). Робота по завершенню виконання Україною взятих на себе зобов'язань перед Радою Європи здійснюється на виконання Указу Президента України № 24/2011 від 12 січня 2011 р. «Про План заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що випливають з її членства в Раді Європи» та розпорядження Кабінету Міністрів України № 1002-р від 23 липня 2008 року.

1 січня 1996 р. Україна приєдналася до Групи держав проти корупції (ГРЕКО), ратифікувавши Цивільну Конвенцію про боротьбу з корупцією. У березні 2007 р. на 32-му пленарному засіданні ГРЕКО затверджено Звіт щодо України, який містить 25 рекомендацій загального та спеціального характеру.

Одним з важливих напрямів сприяння Ради Європи соціально-правовому розвитку нашої держави є наближення правових стандартів в Україні до європейських стандартів у галузі прав людини та верховенства права шляхом приєднання України до конвенцій, які складають договірну базу Ради Європи.

Рада Європи надає підтримку Україні у процесі виконання завдань, спрямованих, зокрема, на проведення внутрішніх реформ у ключових сферах. Співпраця здійснюється на підставі Планів дій. Плани дій Ради Європи впроваджуються починаючи з 2005 р. Реалізація планів дій сприяє виконанню Україною її статутних та індивідуальних зобов'язань як держави-члена Ради Європи та передбачає пакет пріоритетних заходів з адаптації українського законодавства, інститутів та практики до європейських стандартів щодо прав людини, верховенства права і демократії. Це стосується, зокрема, забезпечення вільних і справедливих виборів, реформування судової влади, боротьбу з корупцією, протидію легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, а також свободу вираження поглядів та посилення соціальних гарантій. Виконання планів підлягає періодичному спільному моніторингу з боку Ради Європи і органів державної влади України з метою оцінки ефективності затверджених проектів, досягнень і результатів, а також включення, за згодою сторін, інших проектів.

Стратегічними напрямками у рамках планів дій визначено:

- заходи у галузі прав людини, спрямовані на вирішення певних ключових питань, визначених як пріоритетні контрольними органами Ради Європи і рішеннями Європейського суду з прав людини, та на посилення захисту прав людини і краще виконання судових рішень;
- заходи у галузі верховенства права, спрямовані на розвиток демократичних інститутів і процедур на національному, регіональному та місцевому рівнях, а також на сприяння дотриманню верховенства права;
- заходи у галузі демократії, спрямовані на зміцнення демократичних інститутів на національному, регіональному та місцевому рівнях, на поширення культури демократії, на розвиток соціальної єдності, підвищення терпимості та розширення участі ключових соціальних та громадських партнерів у процесі прийняття рішень.

Плани дій охоплювали періоди: 2005-2008 рр. (17,3 млн. євро), 2008-2011 рр. (25 млн. євро) та 2011–2014 рр. (23, 9 млн. євро). 18 березня 2015 року відбулася презентація Плану Дій Ради Європи для України на 2015-2017 роки (загальний бюджет – 45 млн. євро).

Основними пріоритетами Плану дій є функціонування демократичних інститутів, судова реформа, демократичне управління, права людини та протидія економічним злочинам.

Питання до практичного заняття

1. Інтеграція України до Ради Європи.
2. Участь України в угодах Ради Європи.
3. Імплементация Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в національний правопорядок України.
4. Процедура виконання рішень Європейського суду з прав людини Україною.
5. Застосування національними судами України Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини як джерела права.
6. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини органами законодавчої гілки влади України.

7. Застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини органами виконавчої влади та іншими адміністративними органами України.
8. Перспективи України в політико-правовому просторі Ради Європи.

Література до теми

1. Антонович М. М. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: Теорія і практика / М. М. Антонович. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 384 с.
2. Анцупова Т. О. Наближення української системи правосуддя до стандартів Ради Європи / Т. О. Анцупова // Міжнародний конгрес європейського права : зб. наук. праць : (м. Одеса, 21–22 квіт. 2017 р.) . 2017 . – С. 301–305.
3. Болотіна Н. Б. Право на рівні права та можливості: сучасні стандарти Ради Європи і юридична практика в Україні / Н. Б. Болотіна, М. М. Феськов // Проблеми пенітенціарної теорії і практики : щоріч. бюлетень . 2004. – № 9. – С. 248–258.
4. Буроменський М. Застосування міжнародно-правових норм про права людини у внутрішньому правопорядку України / М. Буроменський // Вісник Академії прав. Наук України. – 1999. – № 1. – С. 86–94.
5. Буроменский М. В. Обращение в Европейский суд по правам человека: практика Суда и особенности украинского законодательства / М. Буроменский. – Харьков: Фолио, 2000. – 32 с.
6. Дамирли М. А., Анцупова Т. О. Право Совета Европы: схемы, таблицы, определения и комментарии. Учебное пособие. – Изд. 2–е, изм. – Одесса: Фенікс, 2008. – 284 с.
7. Демченко О. В. Правові шляхи застосування європейських норм з прав людини під час винесення рішень українськими судами: прав. посібник / О. В. Демченко. – Чернігів: Чернігів. громадський комітет захисту прав людини, 2004. – 204 с.
8. Досвід застосування Європейської конвенції з прав людини в судочинстві України та Польщі : матеріали наук.– практ. конф. / упор. О. П. Корнієнко. – К. : АПН, 2006. – 142 с.
9. Євінтов В. І. Пряме застосування міжнародних стандартів прав людини (Коментар до ст. 9 Конституції України) / В. І. Євінтов // Укр. часопис прав людини. – 1998. – № 1. – С. 26–28.

10. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / за ред. О. Л. Жуковської. – К.: ВПОЛ, 2004. – 960 с.

11. Житний О. О. Забезпечення міжнародно-правової відповідності кримінального законодавства України і перспективи імплементації Конвенції Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я / О. О. Житний // Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 11– 12 жовт. 2012 р.). 2012. – С. 449– 453.

12. Заварко Б. Шлях України до Ради Європи / Б. Заварко // Нова політика. – 1997. – № 3. – С. 32– 38.

13. Кивалов С. В. Сучасні тенденції розвитку права України // Визначальні тенденції генезису державності і права : зб. наук. пр. міжнар. наук.– практ. конф. «Треті Прибузькі юридичні читання» / за ред. В. І. Терентьєва, О. В. Козаченко. – Миколаїв : Іліон, 2007. – С. 5– 8.

14. Кивалов С. В. Судебная реформа в Украине: разочарования и надежды / С. В. Кивалов. – Одесса : Юрид. лит., 2010. – 272 с.

15. Кузьмій Д. В. До питання про історію взаємовідносин України із загальноєвропейськими інститутами та про місце Ради Європи у цьому процесі / Д. В. Кузьмій // Актуальні проблеми політики. – 2000. – Вип. 9. – С. 79– 82.

16. Лаба О. В. Правова система України : механізм взаємодії з правовою системою Ради Європи // Часопис Київського університету права : Укр. науково-теоретичний часопис . – 2004. – № 1. – С.100– 106.

17. Лутковська В. Застосування судами України при здійсненні правосуддя ст. 6 Конвенції про захист прав і свобод людини / В. Лутковська // Право України. – 2004. – № 8. – 30– 32.

18. Луць Л. А. Колізійно-правовий механізм як складова частина взаємодії правових систем Ради Європи, Європейського Союзу та України / Л. А. Луць //Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. – 2002. – Вип.16 : Матеріали 5– ї (57– ї) звітн. наук. конф. проф.– виклад. складу й аспірантів ОНЮОА . – С. 395– 403.

19. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): Монографія. – К.: Ін- т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. –

20. Макагон О. В. Правове значення законодавства Ради Європи для захисту прав та інтересів працівників-мігрантів, які є громадянами України // *Держава і право. Сер. Юридичні і політичні науки: зб. наук. праць*. – 2007. – Вип. 37. – С. 408–414.

21. Мармазов В. Є. Україна в політико-правовому просторі Ради Європи : Досвід і проблеми : монографія / В. Є. Мармазов, І. С. Піляєв. - Киев : Вентурі, 1999. – 399 с.

22. Опришко В. Для чого Україні Рада Європи / В. Опришко // *Право України*. – 1997. – № 6. – С.70–76.

23. Опришко В. Україна в Раді Європи / В. Опришко // *Віче*. – 1997. – № 6. – С. 138–155.

24. Паліюк В. П. Застосування судами України Конвенції про захист прав людини та основних свобод / В. П. Паліюк. – К. : Фенікс, 2004. – 264 с.

25. Паліюк В. П. Місце Конвенції про захист прав людини та основних свобод у правовій системі України / В. П. Паліюк // *Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі*. – 2003. – № 1. – С. 211–224.

26. Паліюк В. П. Рішення Європейського суду з прав людини і практика розгляду цивільних справ судами України / В. П. Паліюк // *Вісник Верховного Суду України*. – 2001. – № 2. – С. 53–56.

27. Пушкар П. Реформування Європейського суду з прав людини та розвиток його прецедентної практики стосовно України / П. Пушкар // *Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі*. – 2004. – № 2. – С. 215–238.

28. Піляєв І. С. Демократизаційний вимір євроінтеграції: рольові функції та системні впливи Ради Європи [Текст] : дис... д–ра політ. наук: 23.00.04 / Піляєв Ігор Славович; Нац. акад. наук України, Ін–т світ. економіки і міжнар. відносин. – К., 2003. – 476 с.

29. Рабинович П. Вплив рішень Європейського суду з прав людини на національну юридичну практику: спроба порівняльної характеристики / П. Рабинович // *Вісник Акад. прав. наук України*. – 2000. – № 2. – С. 11–20.

30. Рабинович П. Вплив рішення Європейського суду з прав людини на національну юридичну практику (спроба порівняльної характеристики) / П. Рабинович // *Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі*. – 2000. – № 1. – С. 197–204.

31. Скомороха В. Захист прав і свобод людини Конституційним Судом України у контексті практики Європейського суду з прав людини / В. Скомороха // Вісник Конституційного Суду України. – 2001. – № 2. – С. 40–47.

32. Теорія та практика застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : компендіум / (О. В. Сердюк, Ю. В. Щокін, І. В. Яковюк та ін.); за заг. Ред. О. В. Сердюка, І. В. Яковюка. – Харків: Право, 2017. – 374 с.

33. Тітко Е. В. Імплементация міжнародно-правових стандартів Ради Європи у сфері свободи вираження поглядів у внутрішнє право України / Е. В. Тітко // Часопис Київського університету права: Укр. науково–теоретичний часопис.– 2012. – № 3. – С. 411–415.

34. Тітко І. Деякі оцінні поняття кримінально-процесуального законодавства України в світлі практики Європейського суду з прав людини / І. Тітко // Вісн. акад. прав. наук України. – 2008. – № 3. – С. 298–309.

35. Товт М. Міжнародно-правовий захист національних меншин в Україні та система контролю Ради Європи // Право України: Юрид. журн. – 2001. – № 7. – С. 28–32.

36. Феськов М. М. Право працівника-мігранта на зайнятість на території іншої держави: стандарти Ради Європи і законодавство України // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2001. – № 3. – С.57–61.

37. Хорошковська Д. Ю. Роль судової практики в системі джерел права України: теоретико-правове дослідження: автореф. дис. канд. юрид. наук / Д. Ю. Хорошковська. – К., 2006. – 20 с.

38. Чиж І. С. Україна в Раді Європи / І. С. Чиж. – К.: Парламентське видавництво, 2001.

39. Чиж І. С. Україна – не провінція. Україна – велика європейська держава / І. С. Чиж // Голос України. – 1999. – 30 січня. – С.2.

40. Шевчук В. Гармонізація українського законодавства відповідно до норм Європейського прецедентного права / В. Шевчук // Право України. – 2005. – № 9. – С. 123–128.

41. Шевчук С. Європейська правова традиція в Україні і скасування смертної кари / С. Шевчук // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2002. – № 1. – С. 213–227.

42. Шепель А. О. До питання впровадження положень конвенцій Ради Європи у законодавство України / А. О. Шепель // Законодав-

ство України та міжнародне право: Проблеми гармонізації / За ред. В. Ф. Опришко. – К., 1998. – С. 143– 155.

43. Юринець Ю. Л. Адміністративно-правовий статус Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи у правозастосовній практиці України / Ю. Л. Юринець // Бюлетень Міністерства юстиції України : загальнодержавне науково– практ. фахове вид. – 2014. – № 10. – С. 113– 119.

44. Рада Європи. План дій для України на 2018-2021 рр. // URL: <https://rm.coe.int/ap-ukraine-2018-2021-ukr-local-lang-official-non-web/16809e4563>

45. Участь України у діяльності Ради Європи / Міністерство закордонних справ України від 25 жовтня 2019 року // URL: <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/rada-yevropi/uchast-ukrayini-u-diyalnosti-radi-yevropi>

46. The Council of Europe : Its Law and Policies. Front Cover. Stefanie Schmahl, Marten Breuer. Oxford University Press, 2017 – Law – 986 p.

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття та система права Ради Європи.
2. Співвідношення понять «право Ради Європи», «право Європейського Союзу» та «європейське право».
3. Принципи права Ради Європи.
4. Джерела права Ради Європи.
5. Історія створення та розвитку Ради Європи.
6. Характеристика Статуту Ради Європи.
7. Склад, мета та завдання Ради Європи.
8. Основні напрями діяльності Ради Європи.
9. Місце розташування Ради Європи, офіційні та робочі мови, фінансові та операційні ресурси, привілеї та імунітети.
10. Членство: умови та процедура приєднання, вихід, призупинення членства та виключення.
 11. Особливий статус держав та інших організацій в Раді Європи.
 12. Особливості невторчання Ради Європи у сферу членства в інших міжнародних організаціях.
 13. Комітет Міністрів: склад та структура, членство, повноваження, порядок роботи.
 14. Парламентська Асамблея: склад та структура, членство, повноваження, порядок роботи.
 15. Взаємовідносини між Комітетом Міністрів та Парламентською Асамблеєю.
 16. Секретаріат: склад та структура, повноваження, порядок роботи.
 17. Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи.
 18. Комісар з прав людини.
 19. Європейська комісія із боротьби з расизмом та браком толерантності.
 20. Банк розвитку Ради Європи.
 21. Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія).
 22. Європейська аудіовізуальна обсерваторія.
 23. Європейський фонд сприяння виробництву та розповсюдженню творчих кінематографічних та аудіовізуальних робіт.

24. Європейський центр глобальної взаємозалежності та солідарності (Центр Північ-Південь).
25. Європейський центр сучасних мов.
26. Європейські молодіжні центри.
27. Європейський центр імені Вергеланда.
28. Європейський культурний центр.
29. Європейський директорат із захисту якості ліків та охорони здоров'я.
30. Партнерська група з боротьби зі зловживанням наркотичними препаратами та обігом наркотиків.
31. Партнерська група із запобіганням, захисту та відновлення після великих природних та техногенних катастроф.
32. Група держав проти корупції.
33. Поняття та стадії правотворчості в рамках Ради Європи.
34. Особливості процедури внесення змін та доповнень до Статуту Ради Європи.
35. Процедура ухвалення Статних резолюцій Комітету Міністрів Ради Європи.
36. Договори Ради Європи, порядок їх укладення та набуття чинності.
37. Характеристика договорів. Класифікація договорів. Декларації та застереження. Процедура перегляду. Денонсація. Тлумачення.
38. Механізм прийняття актів Комітету Міністрів Ради Європи.
39. Механізм прийняття актів Парламентської Асамблеї Ради Європи.
40. Механізм прийняття актів Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи.
41. Прийняття та основні етапи розвитку Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод як міжнародного договору у сфері захисту прав людини.
42. Структура та зміст Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Характеристика додаткових протоколів до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Сфера дії Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у просторі і у часі.
43. Рамкова конвенція про захист національних меншин.
44. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин.

45. Європейська конвенція про поселення.
46. Порядок становлення, розвитку та реформування Суду.
47. Склад та внутрішня структура Суду.
48. Юрисдикція Суду.
49. Право на звернення до Суду. Умови прийнятності індивідуальних заяв до розгляду в Суді.
50. Порядок і форми діяльності Суду.
51. Виконання рішень Суду.
52. Контроль за виконанням рішень Суду.
53. Європейська соціальна хартія, Європейська соціальна хартія (переглянута): їх характеристика. Додаткові протоколи до Хартії.
54. Європейський кодекс соціального забезпечення.
55. Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів.
56. Європейська конвенція про соціальне забезпечення.
57. Європейська конвенція про соціальний захист фермерів.
58. Конвенція Ради Європи про права людини та біомедицину.
59. Конвенція про розробку європейської фармакопеї.
60. Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу.
61. Європейська конвенція про громадянство.
62. Конвенція про недопущення безгромадянства у зв'язку з правонаступництвом держав.
63. Конвенція про скорочення випадків множинного громадянства та про військовий обов'язок у випадках множинного громадянства.
64. Європейська конвенція про отримання за кордоном інформації та доказів в адміністративних справах.
65. Європейська конвенція про вручення за кордоном документів, які стосуються адміністративних справ.
66. Європейська конвенція про міжнародні наслідки позбавлення права управління автотранспортними засобами.
67. Європейська конвенція про імунітет держав.
68. Європейська конвенція про скасування легалізації документів, виданих дипломатичними агентами або консульськими посадовими особами.
69. Європейська конвенція про інформацію щодо іноземного законодавства.
70. Європейська конвенція про консульські функції.

71. Європейська конвенція про заходи покарання за порушення правил дорожнього руху.
72. Конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах.
73. Європейська конвенція про визначення правосуб'єктності міжнародних неурядових організацій юридичними особами.
74. Європейська конвенція про деякі міжнародні аспекти банкрутства.
75. Конвенція про корупцію в контексті цивільного права.
76. Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом.
77. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми.
78. Конвенція щодо контакту з дітьми.
79. Європейська конвенція про репатріацію неповнолітніх.
80. Європейська конвенція про цивільну відповідальність за шкоду заподіяну транспортними засобами.
81. Європейська конвенція про місце виплати грошових зобов'язань.
82. Європейська конвенція про обчислення строків.
83. Конвенція про встановлення системи реєстрації заповітів.
84. Європейська конвенція про припинення дії цінних паперів у міжнародному обігу.
85. Конвенція про операції з цінними паперами, з використанням конфіденційної інформації.
86. Конвенція про захист осіб стосовно автоматизованої обробки даних особистого характеру.
87. Конвенція про відповідальність власників готелів стосовно майна їхніх мешканців.
88. Конвенція про уніфікацію деяких норм патентного права.
89. Європейська конвенція про усиновлення дітей, Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута).
90. Європейська конвенція про здійснення прав дітей.
91. Європейська конвенція про впровадження єдиного закону про арбітраж.
92. Європейська конвенція про заснування компаній.
93. Європейська конвенція про міжнародну класифікацію патентів на винаходи.

94. Європейська конвенція про формальності при оформленні заявки на видачу патентів.

95. Європейська конвенція про мирне врегулювання спорів.

96. Європейська конвенція про запобігання тортурам чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню.

97. Європейська конвенція про компенсацію жертвам насильницьких злочинів.

98. Конвенція про передачу засуджених осіб.

99. Конвенція про корупцію в контексті кримінального права.

100. Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів одержаних злочинним шляхом, та щодо фінансування тероризму.

101. Європейська конвенція про незастосування терміну давності до злочинів проти людства та військових злочинів.

102. Конвенція Ради Європи про боротьбу проти торгівлі людьми.

103. Конвенція проти торгівлі людськими органами.

104. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму.

105. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом.

106. Конвенція про кібернетичну злочинність.

107. Конвенція про захист довкілля через кримінальне право.

108. Європейська конвенція про відповідальність за дію продуктів у випадку тілесного ушкодження або смерті.

109. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах.

110. Європейська конвенція про міжнародну дійсність кримінальних вироків.

111. Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками.

112. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах.

113. Європейська конвенція про видачу правопорушників.

114. Конвенція з контрафактної медичної продукції та аналогічної злочинної діяльності, що представляє загрозу для охорони здоров'я.

115. Конвенція по запобіганню і боротьбі з насильством щодо жінок та насильства у сім'ї.

116. Конвенція про захист дітей від сексуальної експлуатації і сексуального насильства.

117. Європейська конвенція про загальну еквівалентність періодів навчання в університетах.

118. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні.

119. Європейська конвенція про академічне визнання університетських кваліфікацій.

120. Європейська конвенція про еквівалентність дипломів, які надають допуск до університетів.

121. Рамкова конвенція Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства.

122. Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи.

123. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини. Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (переглянута).

124. Європейська культурна конвенція.

125. Європейська конвенція про правопорушення, які пов'язані з культурною власністю.

126. Конвенція про правопорушення, які пов'язані з культурними цінностями.

127. Європейська конвенція про захист культурної спадщини у формі аудіо-відео творів.

128. Європейська конвенція про кінематографічну продукцію.

129. Конвенція про спільне кіновиробництво (переглянута).

130. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природного середовища існування в Європі.

131. Європейська конвенція про захист тварин, які утримуються в сільськогосподарських цілях.

132. Європейська конвенція про захист тварин, призначених для забою.

133. Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень, Європейська конвенція про захист тварин під час міжнародних перевезень (переглянута).

134. Європейська конвенція про захист домашніх тварин.

135. Європейська хартія про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей.

136. Європейська ландшафтна конвенція.

137. Конвенція про суспільну відповідальність за шкоду заподіяну небезпечною для навколишнього середовища діяльністю.

138. Антидопінгова конвенція.

139. Європейська конвенція про насильство та неналежну поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів.

140. Конвенція про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та послуг під час спортивних заходів, і зокрема футбольних матчів.

141. Конвенція проти маніпулювання спортивними змаганнями.

142. Європейська хартія місцевого самоврядування.

143. Конвенція про участь іноземців у суспільному житті на місцевому рівні.

144. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними общинами або властями.

145. Європейська конвенція про сприяння транснаціональній волонтерській службі для молоді.

146. Європейська конвенція про транскордонне телебачення.

147. Конвенція про інформаційне та правове співробітництво, що стосується «Служб інформаційного суспільства».

148. Європейська конвенція про питання авторського права та суміжних прав у галузі транскордонного супутникового радіомовлення.

149. Процедура моніторингу в рамках Групи держав проти корупції.

150. Процедура моніторингу в рамках Європейського комітету з запобігання катуванням та нелюдському чи принизливому поводженню або покаранню.

151. Процедура моніторингу в рамках Групи експертів з питань протидії торгівлі людьми.

152. Процедура моніторингу в рамках Комітету Сторін Конвенції про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства.

153. Процедура моніторингу в рамках Європейської комісії з питань ефективності правосуддя.

154. Процедура моніторингу в рамках Комітету експертів з питань оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

155. Процедура моніторингу в рамках Європейської комісії із боротьби з расизмом та браком толерантності.

156. Процедура моніторингу в рамках Європейського комітету з соціальних прав.

157. Процедура моніторингу в рамках Комітету експертів Європейської хартії регіональних мов та мов меншин.

158. Процедура моніторингу в рамках Консультативного комітету Рамкової конвенції про захист прав національних меншин.

159. Угоди Ради Європи з ООН.

160. Участь ЄС в договорах Ради Європи. Інституційна співпраця Ради Європи та ЄС. Перспективи взаємодії Ради Європи та ЄС.

161. Угоди Ради Європи з Організацією економічної співпраці та розвитку.

162. Угоди Ради Європи з ОБСЄ.

163. Інтеграція України до Ради Європи.

164. Участь України в угодах Ради Європи.

165. Імплементация Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод в національний правопорядок України.

166. Процедура виконання рішень Європейського суду з прав людини Україною.

167. Застосування національними судами України Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини як джерела права.

168. Перспективи України в політико-правовому просторі Ради Європи.

169. Історичний огляд практики щодо виходу із складу Ради Європи або припинення членства у Раді Європи

170. Положення Статуту про членство та про процедури приєднання і припинення та призупинення членства в Раді Європи.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Право Ради Європи
та
практика ЄСПЛ**

Навчально-методичний посібник

*За редакцією Х. Н. Бехруза
д.ю.н., професора, завідувача кафедри
міжнародного та європейського права
НУ «Одеська юридична академія».*

Укладачі:

*В. В. Форманюк, Р. Ф. Харитонов, Ю. Ю. Акіменко, О. В. Пасечник,
О. К. Канєнберг-Сандул, Т. С. Федорова, Д. О. Гребенюк*

Формат 60x84/16. Ум-друк. арк. 6,98.

Наклад 100 прим. Зам. № 2201-01.

Видавець ПП «Фенікс»

(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).

Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.

e-mail: fenix-izd@ukr.net

www.feniksbooks.com